

Bryssel 13.11.2013
COM(2013) 785 final

**KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN KESKUSPANKILLE, EUROOPAN TALOUS- JA
SOSIAALIKOMITEALLE, ALUEIDEN KOMITEALLE JA EUROOPAN
INVESTOINTIPANKILLE**

**KASVUA JA TYÖLLISYYTTÄ EDISTÄVÄT SISÄMARKKINAT: SELVITYS
JÄSENVALTIOISSA TAPAHTUNEESTA EDISTYKSESTÄ JA JÄLJELLÄ
OLEVISTA ESTEISTÄ**

- Osa vuoden 2014 kasvuselvitystä -

JOHDANTO

Finanssi- ja talouskriisi on osoittanut, että Euroopassa tarvitaan perusteellisia rakenneuudistuksia. Uudistusten toteuttamiseksi komissio on esitellyt kunnianhimoisen ohjelman, jonka tavoitteena on parantaa sisämarkkinoiden toimintaa. Ensimmäiseen ja toiseen sisämarkkinapakettiin sisältyy joukko lainsäädäntöehdotuksia ja muita toimenpiteitä, joilla pyritään edistämään kasvua ja työllisyyttä Euroopassa. Lisäksi komissio on antanut hiljattain ehdotukset, joiden tavoitteena on jatkaa digitaalisten sisämarkkinoiden toteuttamista. Kaikki jäljellä olevat ehdotukset olisi hyväksyttävä nopeasti, jotta sisämarkkinoiden koko potentiaali saataisiin käyttöön ja nämä markkinat voitaisiin mukauttaa 2000-luvun vaatimuksiin.

Sisämarkkinoita ei saada kuitenkaan toimimaan hyvin pelkästään uudistamalla EU:n lainsäädäntöä. Sääntöjen on toimittava myös käytännössä, jotta kansalaiset, kuluttajat ja yritykset voisivat hyödyntää tehokkaasti sisämarkkinoiden tarjoamia etuja. Tarmokkaat ja johdonmukaiset toimet ovat tarpeen, jotta markkinat saataisiin toimimaan hyvin ja jäljellä olevat esteet voitaisiin poistaa.

Nyt viiden vuoden kuluttua kriisin puhkeamisesta alkaa näkyä merkkejä elpymisestä. Monet jäsenvaltiot ovat ryhtyneet toimiin toteuttaakseen uudistuksia ja luodakseen paremmat markkinaolosuhteet, vaikka lyhyen aikeuroavälin suuntauksena onkin ollut suojata kansallisia markkinoita.

Tämän kertomuksen tavoitteena on tarkastella Eurooppa 2020 -strategian yhteydessä, miten sisämarkkinat toimivat eri jäsenvaltioissa. Kertomuksessa arvioidaan kriisin alun jälkeistä edistymistä, pyritään tunnistamaan pullonkaulat ja määrittämään tämän pohjalta politiikan painopisteet. Näin ollen kertomuksella täydennetään vuodeksi 2014 laaditussa komission vuotuisessa kasvuselvityksessä esitettyä yleisten painopisteiden määrittystä ja myötävaikutetaan maakohtaisten suositusten tarkentamiseen talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä.

Tämä kertomus painottuu edellisen kertomuksen tavoin keskeisiin aloihin – palveluihin, verkkoihin ja digitaalitalouteen – joilla kasvupotentiaali on suurinta. Palvelualat kasvavat nopeasti ja luovat eniten työpaikkoja. Vaikka edistystä on tapahtunut, lisätoimet ovat tarpeen, jotta palvelualojen koko potentiaali saataisiin käyttöön. Koska palvelut ovat vahvasti sidoksissa muihin talouden aloihin ja erityisesti valmistusteollisuuteen, on toteutettava toimia, joilla teollisuustuotteiden sisämarkkinat saadaan toimimaan entistä paremmin. Vaikka tavaroiden sisämarkkinat toimivat menestyksekkäästi, EU:n on varmistettava, että sen lainsäädäntö pysyy tarkoituksenmukaisena globalisoituneessa maailmassa, jossa innovointi on avainasemassa ja tuotteet kehittyvät nopeasti. Sen vuoksi komissio aikoo esittää arvioinnin teollisuustuotteiden sisämarkkinoista vuoden loppuun mennessä.

Tämän vuoden kertomuksessa tarkastellaan myös finanssialan toimintaa, koska parempi rahoituksen saanti ja finanssimarkkinoiden yhdentyminen vaikuttavat olennaisesti luottamuksen palauttamiseen ja reaalityalouden rahoittamiseen.

Verkot ovat edelleen talouden selkäranka. Sähköiseen viestintään, energiaan ja liikenteeseen liittyvällä toiminnalla on yhteensä 8,9 prosentin osuus lisäarvosta ja 6,1 prosentin osuus

työllisyydestä EU27-alueella, ja näiden alojen merkitys kasvaa edelleen¹. Lisäksi kyseiset alat tarjoavat keskeisiä tuotantopanoksia muille talouden aloille. Digitaaliala on myös merkittävä tuottavuuden, luovuuden ja innovoinnin vauhdittaja. Joissakin suurissa talouksissa (G8-maat, Etelä-Korea ja Ruotsi) internet-talous² on kasvattanut BKT:tä 21 prosenttia vuosina 2006–2011³.

Tämän kertomuksen I osassa analysoidaan edellä mainittuja avainaloja ja määritetään useita poliittisia painopisteitä. Kertomuksen II osassa esitetään yleisluonteisempia havaintoja sisämarkkinoiden toiminnasta käyttämällä lähtökohtana EU:n sisäisistä ja ulkopuolisista arvoketjuista tehtyä analyysiä.

I OSA — SISÄMARKKINOIDEN TILA AVAINALOILLA, JOILLA ON SUURIN KASVUPOTENTIAALI

2.1 Voimaansaattaminen ja täytäntöönpano – yleiskatsaus

- Kesäkuussa 2012 annetussa hallinnoinnin parantamista käsittelevässä tiedonannossa⁴ mainitaan useita toimenpiteitä, joilla kasvua voidaan edistää ripeästi avainaloilla. Ensinnäkin tiedonannossa kannatetaan **nollatoleranssiin perustuvaa lähestymistapaa**: jäsenvaltioiden olisi nopeasti ja asianmukaisesti saatettava tiedonannon liitteessä luetellut EU-säädökset osaksi kansallisia lainsäädäntöjään ja saatettava ne voimaan, jotta täytäntöönpano- ja noudattamisvaje saataisiin 0 prosenttiin.
- Puolentoista vuoden aikana on saavutettu joitakin hyviä tuloksia (ks. liite). Tiedonannon liitteessä lueteltujen, finanssipalveluja, digitaalisia sisämarkkinoita ja liikennettä koskevien säädösten **täytäntöönpanossa vaje on ollut tavoitteen mukaisesti 0 prosenttia**. Toisena ääripäänä on kuitenkin energia-ala. Vaikka jäsenvaltiot ovat parantaneet tuloksiaan, monet niistä eivät vielä noudata säädösten voimaansaattamiselle asetettuja määräaikoja. Neljä jäsenvaltiota on jättänyt jopa kolme direktiiviä neljästä saattamatta osaksi kansallista lainsäädäntöään.
- Tiedonannossa kehoitetaan myös noudattamaan avainaloilla rivakampaa lähestymistapaa ja valvontaa. Kun on olemassa merkkejä keskeisten säädösten rikkomisesta, **rikkomusmenettelyjen** tulisi kestää keskimäärin enintään 18 kuukautta, ja unionin tuomioistuinten tuomioita olisi noudatettava kokonaan keskimäärin enintään 12 kuukauden kuluttua. Monilla aloilla on toteutettu toimia sen varmistamiseksi, että EU:n lainsäädännön mahdollisiin rikkomisiin puututaan määrätietoisesti, ja tällaisen lähestymistavan tulokset näkyvät selvästi muun muassa palvelualalla (ks. jäljempänä). Siitä huolimatta rikkomusmenettelyt kestävät edelleen keskimäärin 29,4 kuukautta, ja muutamat niistä kestävät yli 50 tai jopa 84 kuukautta. Tilanne on huomattavasti parempi muun muassa energia-alalla (15 kuukautta) ja liikennealalla (15,4 kuukautta).

¹ Euroopan komission julkaisu Occasional Papers 129, ”Market Functioning in Network Industries – Electronic Communications, Energy and Transport”, helmikuu 2013.

² Kaikki toiminta, joka liittyy internet-liityntäverkkojen luomiseen ja käyttöön sekä internetissä tarjottavat palvelut (IP-televiestintä, verkkoon tarkoitettun tietoteknisen materiaalin valmistus ja ylläpito, internet-pohjaiset palvelut ja kaikki internetin välityksellä harjoitettava toiminta verkkokaupasta verkkomainontaan).

³ ”Internet matters, the net’s sweeping impact on growth, jobs, and prosperity”, McKinsey Global Institute, toukokuu 2011. Tutkimuksessa tarkastellaan edellä mainittuja maita sekä Brasiliää, Kiinaa ja Intiaa.

⁴ Euroopan komission tiedonanto ”Sisämarkkinoiden hallinnoinnin parantaminen”, COM(2012) 259 final, kesäkuu 2012.

2.2 Palvelumarkkinat

Markkinoiden toimivuus ja EU:n yhdentymisen esteet

Monet jäsenvaltiot toteuttavat palvelualoilla uudistuksia parantaakseen niiden toimintaa. Kuluneen vuoden aikana uudistuksia on toteutettu erityisesti Espanjassa, Italiassa, Kreikassa, Portugalissa ja Puolassa ja vähäisemmässä määrin myös Sloveniassa ja Tšekissä. Näihin uudistuksiin jäsenvaltioita ovat kannustaneet maakohtaiset suositukset tai jäsenvaltioiden hallitusten kanssa sovitut ohjelmat. Uudistuksia tarvitaan kuitenkin useammissa jäsenvaltioissa, muun muassa Belgiassa, Itävallassa, Ranskassa ja Saksassa, jotka ovat myös saaneet palveluihin liittyviä maakohtaisia suosituksia.

Toinen kannustin uudistusten tekoon ovat olleet **nollatoleranssiin tähtäävät komission toimet, joiden tavoitteena on varmistaa palveludirektiivin täydellinen noudattaminen.** Lisäksi 13 jäsenvaltiota on viime vuoden aikana ryhtynyt lisäuudistuksiin komission käynnistämien EU:n pilotti- tai rikkomusmenettelyjen johdosta. Uudistukset liittyvät enimmäkseen kaupallista viestintää koskeviin rajoituksiin, kotipaikkavaatimuksiin tai toimiluvan alueellisiin rajoituksiin.

Monissa jäsenvaltiossa on jatkettu keskitettyjen asiointipisteiden kehittämistä osana laajempia pyrkimyksiä tarjota yrityksille kattavia sähköisiä viranomaispalveluja (sähköiseen viranomaisasiointiin liittyviä kysymyksiä käsitellään tarkemmin jäljempänä digitaalimarkkinoita käsittelevässä jaksossa). Yritykset tarvitsevat menestyäkseen luotettavaa ja helposti saatavissa olevaa tietoa lakisääteisistä vaatimuksista, ja niiden on pystyttävä hoitamaan hallinnolliset menettelyt verkossa. Tämä on keskitettyjen asiointipisteiden ja hiljattain hyväksytyn keskitettyjä asiointipisteitä koskevan peruskirjan tavoite. Keskitetyistä asiointipisteistä osa kuuluu jo integroituihin sähköisen viranomaisasioinnin rakenteisiin (Alankomaat, Espanja, Luxemburg, Ruotsi, Tanska, Viro ja Yhdistynyt kuningaskunta). Toisissa maissa (Bulgaria, Kreikka ja Ranska) on tapahtunut edistystä viime vuoden aikana. Belgiassa, Latviassa, Puolassa, Romaniassa ja Saksassa on kuitenkin kiinnitettävä erityistä huomiota keskitettyihin asiointipisteisiin ja erityisesti siihen, miten menettelyt voidaan hoitaa loppuun saakka verkossa.

Palvelualan kehitystä voidaan kuitenkin edelleen tukea tehokkaasti sisämarkkinoiden avulla. Viime vuoden kertomuksessa esitetyt suuntaukset, jotka osoittivat palvelumarkkinoiden yhdentymisen olevan huomattavasti vähäisempää kuin tavaramarkkinoiden, ovat yhä voimassa. Tavaroiden sisämarkkinoilla kaupan yhdentyminen on noin 22-prosenttista, kun taas palvelujen sisämarkkinoilla vastaava luku on noin 5 prosenttia⁵. Kuluttajien arviot palvelujen sisämarkkinoiden toimivuudesta ovat vastaavasti vähemmän myönteisiä kuin tavaroiden sisämarkkinoista⁶.

Kunnianhimoisemman lähestymistavan noudattaminen palveludirektiivin täytäntöönpanossa voisi edistää kasvua ja työllisyyttä EU:ssa. Toimenpiteet, jotka

⁵ Kaupan yhdentymistä mitataan jakamalla tavaroiden ja palvelujen tuontien ja vientien keskiarvo BKT:llä.

⁶ Ks. terveys- ja kuluttaja-asioiden pääosaston teettämä kuluttajamarkkinoiden seurantatutkimus 2013, jota käytetään tulevassa kymmenennessä kuluttajamarkkinoiden tulostaulussa, http://ec.europa.eu/consumers/consumer_research/consumer_market_monitoring_survey_en.htm.

jäsenvaltiot toteuttavat pannaakseen palveludirektiivin täytäntöön, kasvattavat BKT:tä noin 0,8 prosenttia 5–10 vuoden aikana. Pelkästään palveludirektiivin kunnianhimoisempi täytäntöönpano voisi kasvattaa BKT:tä vielä 0,6–2,6 lisäprosenttia⁷.

Palveludirektiivin täytäntöönpanosta hiljattain tehty vertaisarviointi on kuitenkin vahvistanut aiemman arvioinnin⁸, jonka mukaan **monet jäsenvaltiot eivät ole tehneet merkittäviä oikeasuhteisuustestejä palvelualalla vielä voimassa olevista vaatimuksista**⁹. Tällaisia testejä tarvitaan sen arvioimiseksi, ovatko asetetut rajoitukset aiheellisia ja voidaanko samat yleisen edun mukaiset tavoitteet saavuttaa vähemmän rajoittavilla toimenpiteillä. Sen vuoksi voimaan on jäänyt liian monia sijoittautumisoikeuden rajoituksia, kuten tietyn oikeudellisen muodon vaatiminen yrityksiltä tai osakkuus- ja pääomavaatimukset. Nämä esteet voivat rajoittaa palveluyritysten sijoittautumista sisämarkkinoille, haitata tiettyjen liiketoimintamallien kehittämistä tai rajoittaa investointeja tällä alalla, mikä vaikuttaa kasvuun ja innovointiin.

Ongelmana on edelleen kansallisten sääntöjen kirjavuus **työ-, vero-, terveys- ja turvallisuus- sekä kuluttajasuojalainsäädännössä ja sopimusoikeudessa**. Tästä syntyy rajatylittävän toiminnan yhteydessä sääntöjen noudattamiseen liittyviä kustannuksia, jotka vaikuttavat erityisesti mikroyrityksiin ja pieniin yrityksiin.

Useat jäsenvaltiot ovat käynnistäneet myös ammattitoiminnan harjoittamisoikeutta koskevia uudistuksia, mutta siitä huolimatta moniin ammatteihin pääsyä rajoitetaan edelleenkin. Ammattitoiminnan harjoittamisen esteinä ovat usein ammattipätevyyttä koskevat vaatimukset tai säännöt, joilla rajoitetaan palveluntarjoajien määrää markkinoilla. Niitä voidaan perustella tarpeella taata palvelujen laatu, varmistaa ammatinharjoittajien asianmukainen tekninen tietämys ja suojella kuluttajia ammattivirheiltä, mutta ne asettavat huomattavia rajoituksia ammatteihin pääsulle ja niiden harjoittamiselle. Monet jäsenvaltiot ovat alkaneet tarkastella näitä vaatimuksia uudelleen arvioidakseen, voidaanko yhteiskuntapoliittiset edut saavuttaa rajoittamatta markkinoillepääsyä ja kilpailua. Portugali on tekemässä laajaa säänneltyjen ammattien kartoitusta ja uudistusta. Italia on tarkistanut horisontaalista sääntelyään. Espanja on esittänyt lainsäädäntöluonnoksen, jonka tavoitteena on rajoittaa ammattijärjestöjen valtaa eri aloilla. Alakohtaisia uudistuksia on käynnistetty myös Puolassa, Slovakiassa ja Tšekissä, ja sellaisia kaavaillaan Tanskassa. Komissio aikoo helpottaa tällaisia uudelleentarkasteluja ammattipätevyysdirektiivin¹⁰ nojalla käynnistetyn keskinäisen arvioinnin avulla muun muassa Itävallan, Ranskan ja Saksan kaltaisissa maissa, joissa on varaa tehdä lisä uudistuksia.

Terveyspalvelujen alalla monien jäsenvaltioiden on perustettava vielä riittävin resurssein varustettuja kansallisia yhteyspisteitä, jotka auttavat potilaita käyttämään oikeuksiaan rajatylittävään terveydenhuoltoon. Potilaiden ohella terveyspalvelualan ammattilaisten ja terveyspalvelujen tarjoajien vapaa liikkuvuus tarjoaa suuria mahdollisuuksia.

⁷ Euroopan komission julkaisu Economic Paper 456: "The economic impact of the Services Directive: A first assessment following implementation", kesäkuu 2012.

⁸ Euroopan komission tiedonanto palveludirektiivin täytäntöönpanosta, "Kasvua luovia uusia palveluita koskeva kumppanuus vuosina 2012–2015", COM(2012) 261 final, kesäkuu 2012.

⁹ Komission tiedonanto ammatteihin pääsyä koskevien kansallisten säännösten arvioinnista, COM(2013) 676 final, lokakuu 2013, sekä komission yksiköiden työasiakirja oikeudellista muotoa, osakkuutta ja hintoja koskevien vaatimusten vertaisarvioinnista palveludirektiivin yhteydessä, SWD(2013) 402 final, lokakuu 2013.

¹⁰ http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/policy_developments/index_en.htm#maincontentSec1

Joitakin uudistuksia on käynnistetty myös vähittäispalvelujen alalla, ja niitä on jatkettava, jotta voidaan poistaa jäljellä olevat kilpailun esteet, jotka haittaavat muun muassa kaupallista sijoittautumista. Suomi on käynnistänyt uudistuksia lisätäkseen kilpailua vähittäiskaupan alalla. Espanja on toteuttanut pieniin myymälöihin liittyviä uudistuksia, muttei ole puuttunut suurempia yrityksiä koskeviin rajoituksiin. Vaikka joitakin rajoituksia voidaan perustella yleisen edun mukaisilla tavoitteilla (kuten ympäristövaikutuksilla), toisia rajoituksia on vaikeampi perustella erityisesti sen vuoksi, että ne heikentävät kilpailua ja vaikuttavat kielteisesti sekä toimialaan (uudenaikaistaminen ja tehokkuus) että kuluttajiin (vähemmän valinnanvaraa, korkeammat hinnat). Taloudellinen tarveharkinta on palveludirektiivin mukaan kiellettyä, mutta sitä käytetään yhä Alankomaissa ja Unkarissa sekä tietyillä Espanjan ja Saksan alueilla. Komissio on antanut maakohtaiset suositukset Belgialle, Espanjalle, Ranskalle, Saksalle, Suomelle, Tanskalle ja Unkarille kannustaakseen niitä lisä uudistuksiin. Kuten Euroopan vähittäiskaupan toimintasuunnitelmassa¹¹ todetaan, komissio on käynnistämässä kaupallista sijoittautumista koskevaa laajempaa keskustelua ja parhaiden käytäntöjen vaihtoa jäsenvaltioiden välillä.

Vähittäismarkkinoiden kilpailuun voivat vaikuttaa myös rajatylittäviä tavaratoimituksia koskevat rajoitukset. Vähittäismyyjät eivät voi aina hankkia tavaroitaan parhaaseen hintaan koko Euroopasta. Kansallisten markkinoiden välisiin hintaeroihin on olemassa päteviä syitä, mutta nähtävissä on myös merkkejä alueellisista toimitusrajoituksista, jotka estävät hintojen alentamisen joillakin kansallisilla markkinoilla (Belgia ja Luxemburg) erityisesti silloin, kun on kyse merkkituotteista. Komissio aikoo tutkia asiaa tarkemmin vuonna 2014 kuulemalla sidosryhmiä väitetyistä alueellisista toimitusrajoituksista ja päättää sen jälkeen mahdollisista jatkotoimista.

Toisinaan kuluttajat kohtaavat yhä erityisesti verkkokaupassa sellaisia tilanteita, joissa **heidän kansalaisuutensa tai asuinpaikkansa estää heitä hankkimasta tuotteita ja palveluja** koko sisämarkkinoilta tai lisää hintaa, joka heidän on maksettava niistä. Tällainen koettu syrjintä ei aina johdu objektiivisesta markkinatilanteesta, ja se vaikuttaa kuluttajien luottamukseen sisämarkkinoilla.

Viranomaiset ovat merkittäviä palvelujen käyttäjiä Euroopassa. Soveltamalla hankintasääntöjä asianmukaisesti, tehokkaasti ja avoimesti saavutetaan merkittäviä etuja. Monet jäsenvaltiot, kuten Espanja, Italia, Kreikka ja Portugali, ovat toteuttaneet **julkisia hankintoja koskevia uudistuksia**¹². Useissa jäsenvaltioissa olisi palveluntarjoajien ja talousarvioiden kannalta hyödyllistä nopeuttaa menettelyjä, lisätä julkisiin tarjouskilpailuihin osallistumista sekä niiden avoimuutta ja ehkäistä sääntöjenvastaisuuksia (esimerkiksi investoimalla julkisista hankinnoista vastaavien virkamiesten ammattitaitoon tai lisäämällä ilmoitusten julkaisemista). Yleisesti katsoen olisi myös hyödyllistä parantaa tämän alan hallinnointia (muun muassa seurannan ja tiedotuksen parantaminen sekä parhaiden käytäntöjen levittäminen). Uudistuksia tarvitaan erityisesti (muttei pelkästään), Bulgariassa, Italiassa, Maltassa, Romaniassa, Saksassa ja Unkarissa, kuten näille maille vuonna 2013 osoitetuissa maakohtaisissa suosituksissa todetaan. Erityisiä säästöjä voitaisiin saavuttaa parantamalla julkisten sääntöjen noudattamista jätehuollon sekä tieto- ja viestintätekniikan

¹¹ Komission tiedonanto ”Euroopan vähittäiskaupan toimintasuunnitelma”, COM(2013) 36 final, tammikuu 2013.

¹² Sähköisiin hankintoihin liittyviä näkökohtia tarkastellaan digitaalimarkkinoita käsittelevässä jatkossa.

alalla näiden alojen taloudellisen merkityksen vuoksi¹³, koska tällaisilla toimilla parannettaisiin kilpailua näillä markkinoilla.

Politiikan painopisteet

Edellä esitetyn perusteella jäsenvaltioiden olisi keskityttävä seuraaviin ensisijaisiin tavoitteisiin:

- **Palveludirektiivin täytäntöönpanoon sovelletaan kunnianhimoisempaa lähestymistapaa** tarkastelemalla järjestelmällisesti sääntelykehyskiä siltä kannalta, ovatko jäljellä olevat esteet tarpeellisia ja oikeasuhteisia. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä oikeudellisista muodoista ja osakkuudesta hiljattain tehdyssä vertaisarvioinnissa mainittuihin rajoituksiin.
- **Sisämarkkinaperiaatteet otetaan asianmukaisesti huomioon annettaessa palvelujen tarjoamiseen ja sijoittautumiseen vaikuttavia kansallisia sääntöjä**, kuten kansallista verotusta, työoikeutta ja kuluttajansuojaa koskevia sääntöjä. Kokonaisvaltaisen lähestymistavan soveltaminen palveluihin on ainoa keino edistää merkittävästi palvelujen sisämarkkinoiden yhdentymistä.
- Palvelualaa koskevaa lainsäädäntöä yksinkertaistetaan siten, että hallintomenettelyt yksinkertaistuvat erityisesti pk-yritysten kannalta. Sähköinen viranomaisasiointi on tehokas keino saavuttaa tämä tavoite. Sen vuoksi jäsenvaltioiden olisi **parannettava keskitettyjen asiointipisteiden toimintaa** entisestään liittämällä ne sähköisiin viranomaispalveluihin (ks. myös jäljempänä oleva digitaalimarkkinoita käsittelevä jakso).
- Hyödynnetään säännelyjen ammattien avoimuuteen ja keskinäiseen arviointiin liittyvän aloitteen tarjoamaa tilaisuutta ja **tehdään perusteellinen kartoitus kansallisella tasolla asetetuista rajoituksista, jotka vaikuttavat säännelyihin ammatteihin pääsyyn**. Kartoituksessa olisi selvitettävä, onko rajoituksia aiheellista pitää voimassa ottaen huomioon niiden kerrannaisvaikutukset muihin markkinoihin. Lisäksi olisi selvitettävä, voidaanko kuluttajien edut ja yleinen etu turvata vähemmän rajoittavilla mekanismeilla.
- **Vahvistetaan kilpailua poistamalla esteitä koko palvelualalta, vähittäispalvelut mukaan luettuina** Erityisesti olisi poistettava kaupallista sijoittautumista koskevat rajoitukset, jotka eivät ole välttämättömiä tai oikeasuhteisia, ja taloudellinen tarveharkinta olisi poistettava järjestelmällisesti.
- **Edistetään hintaerojen ja kuluttajien oikeuksien selkeyttä ja tuntemista** koko sisämarkkinoilla erityisesti Euroopan kuluttajakeskusten ja muiden vastuuviranomaisten välityksellä. Lisäksi olisi pyrittävä vähentämään kuluttajien perusteetonta syrjintää.

¹³ Jätteiden keräämiseen ja käsittelyyn liittyvien sopimusten arvo vuonna 2010 oli 12,674 miljardia euroa, joka on 10 prosenttia toimialan koko liikevaihdosta kyseisenä vuonna tai noin kolmannes jätehuollon tavaroihin, urakoihin ja palveluihin liittyvistä julkistalouden menoista. Tieto- ja viestintätekniisiä laitteistoja, ohjelmistoja ja palveluja koskevien jälki-ilmoitusten arvo EU27-alueella vuonna 2010 oli puolestaan 22,483 miljardia euroa. Näitä kysymyksiä käsitellään tarkemmin asiakirjassa ”Sector analysis of Public Procurement, criteria for selecting sectors and initial analysis of two sectors: waste collection & treatment and ICT contracts”, 25. kesäkuuta 2013.

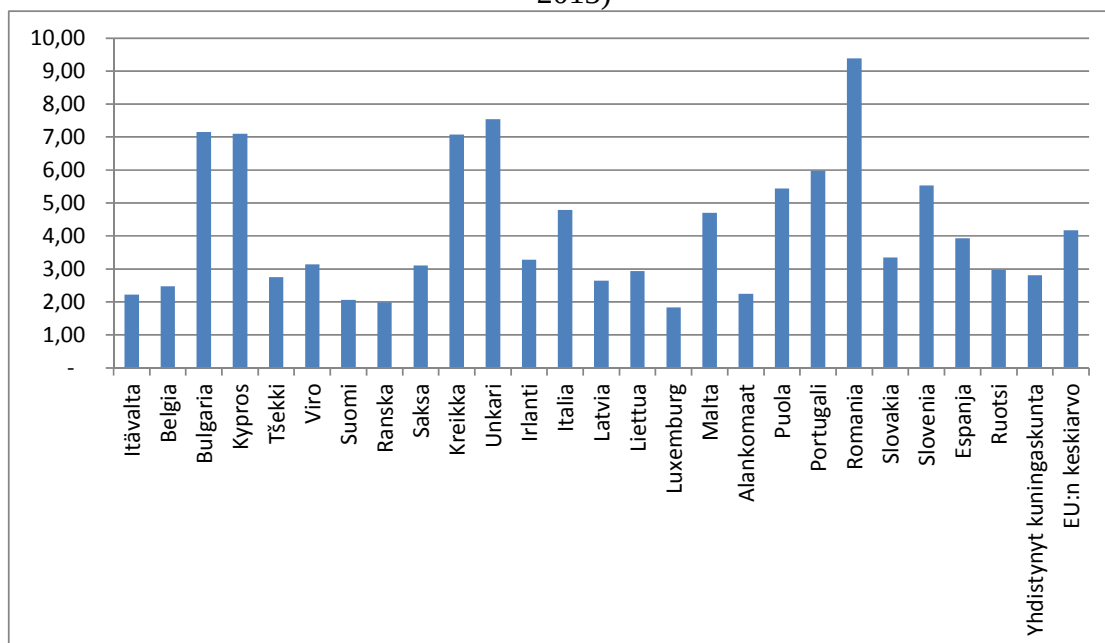
- Perustetaan **kansallisia yhteyspisteitä** auttamaan potilaita, jotka hakeutuvat **ulkomaille hoitoon**.
- Toteutetaan toimia, joilla **yksinkertaistetaan ja nopeutetaan julkisia tarjouskilpailumenettelyjä, lisätään osallistumista tarjouskilpailuihin** muun muassa lisäämällä avoimuutta ja hintojen julkaisemista sekä **investoidaan julkisista hankinnoista vastaavien virkamiesten ammattitaitoon**. Jäsenvaltioiden olisi myös ehkäistävä aktiivisesti sääntöjenvastaisuuksia ja parannettava julkisten hankintojen hallinnointia. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä siihen, että julkisia hankintoja koskevia sääntöjä sovelletaan asianmukaisesti jätahuollon sekä tieto- ja viestintätekniikan alalla.

2.3 Finanssipalvelut

Markkinoiden toimivuus ja EU:n yhdentymisen esteet

Yleisesti katsoen finanssimarkkinoiden hajanaisuus on lisääntynyt kriisin aikana. Hajanaisuudella tarkoitetaan tällöin kansallisten markkinoiden toiminnassa ja toimivuudessa esiintyviä eroja, jotka johtuvat pääoman ja finanssipalvelujen vapaata liikkuvuutta haittaavista esteistä. Tämä suuntaus olisi käännettävä, vaikka näkyvissä on nyt merkkejä vakautumisesta. Hajanaisuus käy selvästi ilmi vastauksista, joita yritykset ovat antaneet rahoituksen saantia käsittelevään SAFE-tutkimukseen¹⁴. Vastaukset osoittavat eri maiden välillä olevan huomattavia eroja. Hajanaisuus ilmenee myös verrattaessa eri pankkilainojen korkoja eri jäsenvaltioissa, kuten kaavio 1 osoittaa (korot ovat erityisen tärkeitä kotitalouksille ja pk-yrityksille).

Kaavio 1: Finanssialan ulkopuolisille yrityksille myönnettyjen lainojen korot
(maturiteetti enintään 1 vuosi; maksamaton summa, keskimääräiset korot tammikuusta elokuuhun 2013)

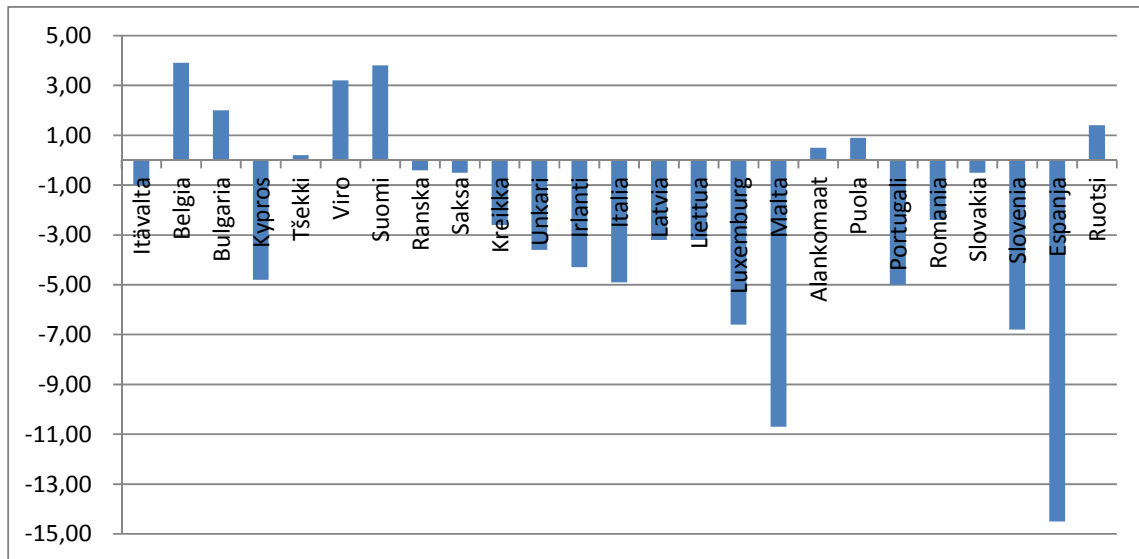

Lähde: Euroopan keskuspankki. Kroatiaa ja Tanskaa koskevat tiedot puuttuvat.

¹⁴ <http://www.ecb.europa.eu/stats/money/surveys/sme/html/index.en.html>

Merkittäviä eroja on havaittavissa myös luottovolyyymeissä (ks. kaavio 2). Vaikka tiedot eivät ole täysin vertailukelpoisia, mikä johtuu suhdannekehityksessä esiintyvistä eroista sekä joissakin jäsenvaltioissa toteutetuista erityistoimista (esimerkiksi Espanjassa tietyt lainat on siirretty roskapankkiin, joka ei ole rahalaitos), selvää on kuitenkin, että **rajoitettu luoton myöntäminen tai kalliin luoton myöntäminen on vaikuttanut osaltaan siihen, että pankkien kautta reaalityalouteen välitetyn luoton kokonaisvolyymi on supistunut merkittävästi EU:ssa.**

Kaavio 2: Finanssialan ulkopuolisille yrityksille myönnettyt lainat, rahalaitosten taseet
(vuotuiset kasvuluvut, elokuu 2013),

Lähde: Euroopan keskuspankki. Kroatiaa, Tanskaa ja Yhdistynyttä kuningaskuntaa koskevat tiedot puuttuvat..

Markkinoiden hajanaisuus ilmenee myös kuluttajien arvioista. Kuluttajien mukaan finanssipalvelut¹⁵ ovat erityisen alisuoriutuva markkinaryhmä, ja näitä palveluja koskevissa arvioinneissa havaitaan suurimmat erot eri jäsenvaltioiden välillä. Erityisen huonoja arviointeja on annettu Etelä- ja Itä-Euroopassa sijaitsevilla jäsenvaltioilla¹⁶.

Markkinoiden hajanaisuutta on toisinaan pahentanut joidenkin kansallisten valvontaviranomaisten toimintatapa sekä euroalueen jäsenvaltioissa että euroalueen ulkopuolisissa jäsenvaltioissa. Voidakseen puuttua joihinkin valtionvelkakriisin laukaisemiin vakausongelmiin eräät valvontaviranomaiset ovat toteuttaneet **vakautta ja luotettavuutta turvaavia toimenpiteitä, joilla on rajoittavia vaikutuksia**, kuten toimenpiteet, joiden tavoitteena on säilyttää likviditeetti, osingot ja muut pankkivarat kansallisten rajojen

¹⁵ Lainojen, luoton ja luottokorttien, pankkitilien, asuntolainojen, sijoitustuotteiden, yksityisten eläkejärjestelmien ja arvopapereiden sekä yksittäisten eläkerahastojen markkinat.

¹⁶ Ks. terveys- ja kuluttaja-asioiden pääosaston teettämä kuluttajamarkkinoiden seurantatutkimus 2013, jota käytetään tulevassa kymmenennessä kuluttajamarkkinoiden tulostaulussa, http://ec.europa.eu/consumers/consumer_research/consumer_market_monitoring_survey_en.htm. Arvioinnissa viitataan markkinoiden toimivuutta mittaavaan MPI-indeksiin (Market Performance Index), joka on yhdistetty indeksi ja sisältää kuluttajien arvoinnit tiettyjen markkinoiden vertailtavuudesta, niihin kohdistuvasta luottamuksesta ja tyytyväisyydestä ja niihin liittyvistä ongelmista ja valituksista.

sisäpuolella¹⁷. Vaikka vakautta ja luotettavuutta turvaavat rajoittavat toimenpiteet voivat olla aiheellisia finanssimarkkinoiden vakauden säilyttämiseksi, kansallisten valvontaviranomaisten on kuitenkin varmistettava, että kaikki toimenpiteet, jotka saattavat rajoittaa pääoman vapaata liikkuvuutta, ovat syrjimättömiä ja oikeasuhteisia tavoitteeseensa nähden. Jotta sisämarkkinoiden pirstoutumisriskiä voitaisiin vähentää, kansallisten valvontaviranomaisten on tehtävä toistensa kanssa tiivistä ja lojaalia yhteistyötä Euroopan pankkiviranomaisen (EPV) tuella.

Hiljattain annettu **pankkien vakavaraisuusvaatimuksiin liittyvä paketti**¹⁸ vakauttaa EU:n pankkeja ja parantaa niiden kykyä hallita asianmukaisesti toimintaansa liittyviä riskejä sekä kattaa tappiot, joita voi aiheutua liiketoiminnassa. EU:n 28 jäsenvaltion on **varmistettava, että nämä säännöt pannaan 1. tammikuuta 2014 mennessä täytäntöön.**

Laatimalla yhteinen sääntökirja, jonka avulla varmistetaan sääntöjen, valvonnan ja kriisinratkaisun yhdenmukaisuus koko EU:ssa ja **pankkiunionin luominen, pyritään luottamuksen palauttamiseen ja rahoituksen helpottamiseen, joilla edistetään finanssipalvelujen sisämarkkinoita.** Sen vuoksi on äärimmäisen tärkeää saada kaikki yhteisen sääntökirjan rakenneosat¹⁹ valmiiksi ja panna sääntökirja nopeasti ja tehokkaasti täytäntöön. Vastaavasti on ratkaisevan tärkeää varmistaa, että kun **finanssialan uudistusohjelman muut keskeiset** osat ovat tulleet voimaan, ne **pannaan asianmukaisesti, nopeasti ja yhdenmukaisesti täytäntöön**, jotta voidaan säilyttää rahoitusvakaus ja palauttaa kuluttajien luottamus.

Yhteistä valvontamekanismia koskevassa asetuksessa edellytetään **omaisuuserien laadun tarkastelua** ennen kuin uusi valvontaviranomainen eli EKP aloittaa suoran valvonnan. Tarkastelu on osa laajempaa hanketta, jossa on mukana Euroopan pankkiviranomainen ja johon kuuluvat myös pankkitaseiden arvioinnit ja stressitestit²⁰. Tällä hankkeella pyritään parantamaan markkinoiden luottamusta ja eheyttämään finanssialan pirstoutumista. Sen vuoksi on tärkeää, että jäsenvaltiot **valmistautuvat siihen huolellisesti** toteuttamalla kaikki tarvittavat toimet, joihin kuuluvat myös asianmukaisten varautumisjärjestelyjen käyttöönotto ennen hankkeen saattamista päätökseen sekä valmistautuminen pankeille annettavia valtioneuvoston koskevien tarkistettujen sääntöjen täytäntöönpanoon.

Ennen vaihtoehtoisten sijoitusrahastojen hoitajia koskevan direktiivin²¹ voimaantuloa **tällaisten sijoitusrahastojen hoitajien Euroopassa harjoittama toiminta ei ollut riittävän avointa eikä siihen liittyviin riskeihin puututtu riittävästi sääntely- ja**

¹⁷ Komission yksiköt ovat saaneet kansallisilta valvontaviranomaisilta luottamuksellisia tietoja eri jäsenvaltioissa toteutetuista vakautta ja luotettavuutta turvaavista toimenpiteistä, joilla on puututtu rahoitusvakautta uhkaaviin ongelmiin, mutta joilla saattaa olla myös rajoittavia vaikutuksia.

¹⁸ Direktiivi 2013/36/EU, annettu 26 päivänä kesäkuuta 2013, oikeudesta harjoittaa luottolaitostoimintaa ja luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvalvonnasta, direktiivin 2002/87/EY muuttamisesta sekä direktiivien 2006/48/EY ja 2006/49/EY kumoamisesta ja asetus (EU) N:o 575/2013, annettu 26 päivänä kesäkuuta 2013, luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvaatimuksista ja asetuksen (EU) N:o 648/2012 muuttamisesta.

¹⁹ Näihin rakenneosiin kuuluvat erityisesti yhteinen kriisinratkaisumekanismi ja yhteinen kriisinratkaisurahasto sekä pankkien elvytys- ja kriisinratkaisudirektiivi.

²⁰ <http://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2013/html/pr131023.en.html>

²¹ Direktiivi 2011/61/EU, annettu 8 päivänä kesäkuuta 2011, vaihtoehtoisten sijoitusrahastojen hoitajista ja direktiivin 2003/41/EY ja 2009/65/EY sekä asetuksen (EY) N:o 1060/2009 ja (EU) N:o 1095/2010 muuttamisesta.

valvontajärjestelyillä. Vaikka määräaika direktiivin saattamiselle osaksi kansallista lainsäädäntöä oli heinäkuussa 2013, kaikki jäsenvaltiot eivät ole vielä siirtäneet direktiiviä kansalliseen lainsäädäntöönsä.

Euroalueen yhdentyneet maksumarkkinat tekevät maksujen suorittamisesta halvempaa, helpompaa ja turvallisempaa. Yli kymmenen vuotta sen jälkeen, kun euro otettiin käyttöön yhteisenä valuuttana ja maksuvälineenä, käytössä on yhä 28 erilaista käteismaksujärjestelmää. **SEPA-asetuksessa²² asetetaan 1. helmikuuta 2014 määräajaksi,** johon mennessä kotimaisista ja Euroopan sisäisistä euromääräisistä tilisiirtoista ja suoraveloituksista on siirryttävä SEPA-tilisiirtoihin ja -suoraveloituksiin. Tällä on välittömiä vaikutuksia euroalueella vuosittain suoritettaviin yli 35 miljardiin tilisiirtoon ja suoraveloitukseen. EKP:n SEPA-indikaattorin mukaan SEPA-tilisiirtojen osuus oli euroalueella heinäkuussa yhteensä 50 prosenttia (helmikuussa niiden osuus oli ollut 38,2 prosenttia) ja SEPA-suoraveloitusten osuus vastaavasti 4,8 prosenttia (helmikuussa 2,3 prosenttia). Tämä merkitsee sitä, että kaikkien osapuolten on viipymättä ja huomattavan paljon tehostettava SEPAn valmistautumista, tiedotustoimia ja täytäntöönpanotoimenpiteitä.

EU:n tasolla on toteutettu useita toimia, joilla on pyritty parantamaan pk-yritysten mahdollisuuksia saada rahoitusta²³. Jäsenvaltioiden on kansallisella tasolla tuettava tehokkaammin pk-yritysten rahoituksensaantimahdollisuuksia ja hyödynnettävä myös EU:n tasolla olevia toimintamahdollisuuksia, joihin kuuluvat sääntely, EU:n rahoitusinstrumentit, riskirahoitusta koskevat uudet valtiontukisäännöt ja muut toimenpiteet, joilla voidaan parantaa pk-yritysten toimintaympäristöä.

Toinen pk-yritysten kannalta ratkaiseva tekijä on saada yritystietoja koko sisämarkkinoilta, koska tietojen saanti helpottaa pk-yritysten rajatylittävää toimintaa ja niiden rahoitusta. Ensimmäisenä merkittävänä toimenä tässä yhteydessä on **saattaa keskus-, kauppa- ja yhtiörekistereiden yhteenliittämistä koskeva direktiivi²⁴** osaksi kansallista lainsäädäntöä viimeistään 7. heinäkuuta 2014. Direktiivissä vaaditaan kaikkia jäsenvaltioita liittämään yritysrekisterinsä sähköisesti yhteen. Jatkotoimiin kuuluvat

²² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 260/2012, annettu 14 päivänä maaliskuuta 2012, euromääräisiä tilisiirtoja ja suoraveloituksia koskevista teknisistä ja liiketoimintaa koskevista vaatimuksista sekä asetuksen (EY) N:o 924/2009 muuttamisesta.

²³ Komissio käynnisti vuonna 2011 EU:n tasolla pk-yritysten rahoituksensaantimahdollisuuksia koskevan toimintasuunnitelman. Maaliskuussa 2013 käynnistettiin myös julkinen kuuleminen pitkän aikavälin rahoituksesta, muun muassa pk-yritysten rahoituksensaantimahdollisuuksista. Lisäksi on annettu kaksi 22. heinäkuuta 2013 voimaan tullutta asetusta sellaisille sijoitusrahoituksille tarkoitettu eurooppalaisesta passista, joiden kohderyhminä ovat listaamattomat pk-yritykset ja yhteiskunnalliset yritykset. Euroopan komissio ja EIP tekevät parhaillaan tiiviistä yhteistyötä kehittääkseen aloitteen, jonka tavoitteena on laajentaa riskinjakovälineitä Euroopan komission, EIP:n ja EIR:n välillä ERI-rahastoista saatavalla tuella, jotta voitaisiin lisätä yksityissektorin pääomamarkkinoiden investointeja pk-yrityksiin. Lokakuussa kokoontunut Eurooppa-neuvosto hyväksyi tämän pk-yrityksiä koskevan aloitteen, ja se on parhaillaan Euroopan parlamentin käsiteltävänä. Pk-yrityksille muun muassa rahoitusinstrumenttien välityksellä annettava tuki on nykyään lähes 70 miljardia euroa, jotka saadaan EAKR:stä ja ESR:stä koheesiopolitiikan puitteissa, ja se kuuluu tulevaisuudessakin Euroopan rakenne- ja sijoitusrahastojen painopisteisiin vuosina 2014–2020.

²⁴ Direktiivi 2012/17/EU, annettu 13 päivänä kesäkuuta 2012, neuvoston direktiivin 89/666/ETY sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 2005/56/EY ja 2009/101/EY muuttamisesta keskus-, kauppa- ja yhtiörekistereiden yhteenliittämisen osalta.

maksukyvyttömyysrekistereiden yhteenliittäminen Euroopan oikeusportaalin välityksellä²⁵ ja maksukyvyttömyyslainsäädännön uudistaminen EU:ssa²⁶.

Politiikan painopisteet

Edellä esitetyn perusteella jäsenvaltioiden olisi keskityttävä seuraaviin ensisijaisiin tavoitteisiin:

- **Varmistetaan, että pankkien vakavaraisuusvaatimuksia koskevat uudet säännöt pannaan täytäntöön viimeistään 1. tammikuuta 2014.**
- Ennen pankkien omaisuuserien laadun tarkastelua, taseiden arviointeja ja **stressitestejä** tehdään kaikki tarpeelliset järjestelyt, joihin kuuluvat asianmukaisten varautumisjärjestelyjen käyttöönotto sekä valmistautuminen pankeille annettavia valtiontukia koskevien tarkistettujen sääntöjen täytäntöönpanoon.
- **Varmistetaan, että kansalliset valvontaviranomaiset noudattavat täysin pankkilainsäädännössä asetettuja yhteistyövaatimuksia, jotta ne eivät toimisi koordinoimattomalla tai kohtuuttomalla tavalla toteuttaessaan vakautta ja luotettavuutta turvaavia rajoittavia toimenpiteitä.** Tämä on erityisen tärkeää ennen yhteisen valvontamekanismin täysimittaista käyttöönottoa.
- **Saatetaan vaihtoehtoisten sijoitusrahastojen hoitajia koskevan direktiivin täytäntöönpano päätökseen.**
- **Varmistetaan, että kaikki markkinatoimijat siirtyvät lopullisesti SEPA-järjestelmään ennen 1. helmikuuta 2014.** Kansallisia viestintä- ja tiedotustoimia on tehostettava erityisesti pk-yritysten, pienten julkishallintojen ja paikallisviranomaisten osalta.
- **Kannustetaan ja tuetaan pk-yrityksiä niiden rahoituksensaantimahdollisuuksien parantamisessa** erityisesti seuraavin keinoin:
 - **Kehitetään vaihtoehtoja pankkirahoitukselle sekä innovatiivisia rahoituslähteitä,** esimerkiksi pk-yritysten joukkolainoja ja vaihtoehtoisia osakemarkkinoita, ja edistetään pk-yritysten tai nopeasti kasvavien yritysten noteeraamiseen erikoistuneiden osakemarkkinoiden perustamista sekä joukkorahoitusta ja riskipääoman saantia. Riskipääoman saanti on jo mahdollista koko Euroopassa eurooppalaisten riskipääomarahastojen²⁷ ja eurooppalaisten yhteiskunnalliseen yrittäjyyteen erikoistuneiden rahastojen²⁸ ansiosta. Lisäksi myöhemmin annettavat riskirahoitusta

²⁵ Tätä ennen toteutettiin pilottihanke eräiden jäsenvaltioiden kanssa ja annettiin komission ehdotus maksukyvyttömyysmenettelyistä annetun asetuksen muuttamisesta. Ks. ehdotus asetukseksi maksukyvyttömyysmenettelyistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1346/2000 muuttamisesta, COM(2012) 744 final, joulukuu 2012.

²⁶ Tiedonanto ”Uusi eurooppalainen lähestymistapa liiketoiminnan epäonnistumiseen ja maksukyvyttömyyteen”, COM(2012) 742, joulukuu 2012.

²⁷ Asetus (EU) N:o 345/2013, annettu 17 päivänä huhtikuuta 2013, eurooppalaisista riskipääomarahastoista.

²⁸ Asetus (EU) N:o 346/2013, annettu 17 päivänä huhtikuuta 2013, eurooppalaisista yhteiskunnalliseen yrittäjyyteen erikoistuneista rahastoista.

koskevat valtiontukisäännöt tasapuolistavat toimintaedellytyksiä jäsenvaltioissa ja antavat pk-yrityksille paremmat mahdollisuudet saada riskipääomaa.

- o **Parannetaan pk-yrityksiä koskevien luottoluokitusten antamista ja helpotetaan rajatylittävää yritystietojen saantia, jotta tällaiset tiedot olisivat saatavissa koko EU:ssa.** Ensimmäinen askel tähän suuntaan on saattaa keskus-, kauppa- ja yhtiörekistereiden yhteenliittämistä koskeva direktiivi määräajan kuluessa osaksi kansallisia lainsäädäntöjä.
- o Parannetaan rahoitusvirtojen kulkua toimitusketjussa, kaupan rahoitus mukaan luettuna, ja ehkäistään maksuviiveitä, millä helpotetaan pk-yritysten maksuvalmiusongelmia ja parannetaan pk-yritysten käyttöpääomaa.

2.4 Energiamarkkinat

Markkinoiden toimivuus ja EU:n yhdentymisen esteet

Kolmannen energiapaketin tavoitteena on toteuttaa kaasun ja sähkön sisämarkkinat. Vaikka energiapaketissa asetetun määräajan päättymisestä on kulunut jo yli kaksi vuotta, **siinä annettujen direktiivien saattamisessa osaksi kansallisia lainsäädäntöjä sekä niiden täytäntöönpanossa ja tosiasiallisessa soveltamisessa esiintyy yhä viiveitä.** Lokakuun 25. päivänä 2013 oli vielä 12 tapausta, joissa direktiivejä ei ollut saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä. Niistä yhdeksässä tapauksessa komissio on nostanut kanteet EU:n tuomioistuimessa, ja kolmessa tapauksessa se on antanut perustellut lausunnot seitsemälle jäsenvaltiolle (Irlanti, Liettua, Puola, Romania, Slovenia, Suomi ja Viro). Lisäksi komissio arvioi edelleen, ovatko kansalliset säädökset direktiivien mukaisia, koska monista säädöksistä on ilmoitettu vasta äskettäin.

Energiainfrastruktuuriin, kuten kaasuputkiin ja sähköverkkoihin, varastointiin ja nesteytettyä maakaasua koskeviin hankkeisiin, **tarvitaan vielä huomattavia investointeja,** jotta energia saataisiin virtaamaan vapaasti ja jotta sillä voitaisiin käydä kauppaa yli rajojen toimitusvarmuuden turvaamiseksi. Vuonna 2013 annettiin 13 jäsenvaltiolle (Bulgaria, Espanja, Italia, Latvia, Liettua, Malta, Puola, Ranska, Romania, Saksa, Slovakia, Viro ja Yhdistynyt kuningaskunta) maakohtaisia suosituksia, jotka koskevat sähkön ja/tai kaasun siirtoyhteyksien lisäämistä. Sen jälkeen sekä kaasun että sähkön siirtoyhteydet ovat parantuneet (esimerkiksi kaasun siirtoyhteydet Afrikka–Espanja–Ranska-käytävässä ja sähkön siirtoyhteydet Portugalin ja Espanjan, Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin välillä ja Baltian alueella sekä vastakkaissuuntaisia kaasuvirtoja koskevat hankkeet erityisesti Keski- ja Itä-Euroopan maissa). Nämä hankkeet ovat parantaneet markkinoiden toimintaa. Euroopan komissio hyväksyi lokakuussa 2013 luettelon 248 keskeisestä yhteistä etua koskevasta energiainfrastruktuurihankkeesta, joihin sovelletaan nopeampia ja tehokkaampia lupamenettelyjä ja parempaa sääntelyä ja joihin voidaan myös saada rahoitustukea Verkkojen Eurooppa -välineestä.

Energiantuotantomarkkinat ovat yhä erittäin keskittyneet. Kahdeksassa jäsenvaltiossa yli 70 prosenttia tuotannosta on edelleen perinteisen vakiintuneen toiminnanharjoittajan hallinnassa²⁹. Keskittyminen on erityisen merkittävää Latviassa, Luxemburgissa, Ranskassa,

²⁹ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Electricity_market_indicators

Slovakiassa ja Virossa (joissa vakiintuneen toiminnanharjoittajan markkinaosuus on yli 75 prosenttia). Suurimmalla tuotantoyrityksellä on pienin osuus kansallisista markkinoista Espanjassa ja Puolassa. Kaasun vähittäiskaupassa suurimmalla yrityksellä on yli 90 prosentin osuus Liettuassa, Puolassa ja Virossa, kun taas Latviassa kansallisia myyntimarkkinoita hallitsee yksi ainoa toimija. Italiassa, Saksassa ja Unkarissa kansallisen tason suurimmalla vähittäiskauppayrityksellä on suhteellisen pieni markkinaosuus (alle 30 prosenttia).

Kuluttajien arvioissa sähkö- ja kaasumarkkinat sijoittautuvat huonosti toimivien markkinoiden joukkoon³⁰. Molemmat markkinat ovat saaneet keskimääräistä huonommat arvosanat valinnanvarasta, vertailtavuudesta, toimittajien vaihtamisesta ja hinnoista, mikä viittaa siihen, että kuluttajat eivät osallistu aktiivisesti näiden markkinoiden toimintaan. Sähkö- ja kaasumarkkinat ovat yleisesti katsoen parantuneet eniten Belgiassa, kun taas sähkömarkkinat ovat heikentyneet eniten Bulgariassa ja Virossa.

Älykkäiden mittausjärjestelmien käyttöönotto antaa kuluttajille mahdollisuuden saada tarkempia tietoja energiankulutuksestaan tiheämmin väliajoin. Lisäksi se minimoi virheet, helpottaa laskutusta ja energiantoimittajan vaihtamista sekä vähentää infrastruktuurin tarvetta. Kuusitoista jäsenvaltiota on jo päättänyt ottaa älykkäät sähkömittarit käyttöön viimeistään vuonna 2020. Tämä päätös koskee noin 84:ää prosenttia EU:n kuluttajista ja merkitsee noin 35 miljardin euron investointeja. Seitsemän jäsenvaltiota on jo tehnyt vastaavan päätöksen kaasumittareista. Päätös koskee noin 30:tä prosenttia käyttäjistä ja merkitsee noin 15 miljardin euron investointeja. Kuluttajien luottamus on tärkeä osatekijä onnistuneessa täytäntöönpanossa, mikä on todettu Ruotsin ja Suomen toteuttamissa älykkäiden mittareiden käyttöönotoissa. Tässä yhteydessä on kiinnitettävä huomiota myös tietosuoja- ja tietoturvakysymyksiin.

Jäsenvaltioiden olisi vähitellen luovuttava vähittäishintojen sääntelystä. Sääntely voi nimittäin karkottaa mahdolliset uudet kilpailijat markkinoilta ja saada sekä uudet tulokkaat että vakiintuneet toimijat luopumaan investoinneista. Jos vähittäishintoja ei säännellä, kilpailu vähittäismarkkinoilla lisääntyy ja jos jäsenvaltiot toteuttavat toimia, joilla parannetaan näiden markkinoiden avoimuutta ja kuluttajien tiedonsaantimahdollisuuksia, hinnat pysyvät kurissa ja kuluttajat saavat valinnanvaraa ja voivat hyödyntää kilpailun tarjoamia etuja. Vähittäishintojen sääntelyn vuoksi palvelujen laatu on heikompaa ja innovointi vähäisempää. Jos hintasääntelystä luovutaan asteittain, on **vahvistettava muita heikommassa asemassa olevien kuluttajien suojaa** toteuttamalla energiatehokkuustoimia ja erityisiä tukitoimia (kuten taloudellisen tuen antaminen heikommassa asemassa oleville kuluttajille, jotta nämä voisivat maksaa laskunsa). Tämänäsuuntaisia toimia on jo toteutettu Alankomaissa, Itävallassa, Saksassa ja Ruotsissa, joissa tuki on sidottu energian markkinahintaan. Bulgaria, Puola, Ranska, Romania ja Unkari ovat saaneet säänneltyjä hintoja koskevat maakohtaiset suosituksot vuonna 2013.

Merkittäviä investointeja on tehtävä myös tuotantokapasiteettiin, jotta jäsenvaltiot saavuttaisivat vuodeksi 2020 asetetut sitovat **uusiutuvia energialähteitä koskevat tavoitteensa**, joiden mukaan 20 prosenttia energian kokonaisloppukulutuksesta on oltava

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Natural_gas_market_indicators

³⁰ Terveys- ja kuluttaja-asioiden pääosaston teettämä kuluttajamarkkinoiden seurantatutkimus 2013, jota käytetään tulevassa kymmenennessä kuluttajamarkkinoiden tulostaulussa, http://ec.europa.eu/consumers/consumer_research/consumer_market_monitoring_survey_en.htm.

uusiutuvista energialähteistä tuotettua energiaa. Vaikka suurin osa jäsenvaltioista oli jo saavuttanut vuosiksi 2011 ja 2012 asetetut välitavoitteensa vuonna 2011 (Alankomaita, Belgiaa, Latviaa, Maltaa, Ranskaa ja Yhdistynyttä kuningaskuntaa lukuun ottamatta), ei ole kuitenkaan syytä levätä laakereilla. Monet uusiutuviin energialähteisiin perustuvat teknologiat tarvitsevat vielä tukea lyhyellä tai keskipitkällä aikavälillä. Tukea olisi annettava komission antamien parhaisiin käytäntöihin perustuvien ohjeiden mukaisesti³¹.

Toisinaan tarvitaan **kapasiteettipalkkiomekanismeja** varmistamaan energiantuotannon jatkuvuus, kun uusiutuvien energialähteiden osuus tuotannosta kasvaa (tuuli- ja aurinkoenergia). Tällaiset mekanismit voivat kuitenkin vääristää markkinoita merkittävästi, minkä vuoksi niihin olisi turvauduttava vasta viimeisenä keinona sen jälkeen, kun kysynnänohjaus- ja energiatehokkuustoimien sekä rajatylittävän yhteistyön tarjoamat mahdollisuudet on käytetty kokonaan.

Politiikan painopisteet

Edellä esitetyn perusteella jäsenvaltioiden olisi keskityttävä seuraaviin ensisijaisiin tavoitteisiin:

- **Kolmanteen energiapakettiin kuuluvat direktiivit saatetaan määräajan kuluessa kokonaan osaksi kansallista lainsäädäntöä**, ja energiapakettiin kuuluvia säännöksiä sovelletaan asianmukaisesti.
- **Annetaan sähkö- ja kaasualan verkkosäännöt**, joilla ohjataan markkinoiden päivittäistä toimintaa helpottamalla rajatylittävää kauppaa ja verkkojen toimintaa.
- Lisätään jäsenvaltioiden ja naapurimaiden välistä yhteenliittämiskapasiteettia muun muassa **soveltamalla täysimittaisesti asetusta, joka sisältää Euroopan laajuisten infrastruktuurien suuntaviivat**. Jäsenvaltioiden olisi samalla tarkasteltava toimitusvarmuuteen liittyviä ongelmia laajemmasta näkökulmasta ja pyrittävä ratkaisemaan ne rajatylittävän toiminnan avulla.
- **Vahvistetaan kuluttajien asemaa** varmistamalla, että kuluttajilla on paremmat mahdollisuudet saada selkeitä ja yksinkertaisia tietoja ja osallistua avointen markkinoiden toimintaan ja että kuluttajat voivat käyttää tihein väliajoin annettuja mittaritietoja älykkäiden mittausjärjestelmien käyttöönoton ansiosta.
- **Poistetaan hintasäätely asteittain ja varmistetaan samalla muita heikommassa asemassa olevien kuluttajien suoja**. Tuki olisi kohdennettava muita heikommassa asemassa olevien kuluttajien erityistarpeisiin, eikä se saisi vaikuttaa kohtuuttomasti energiamarkkinoilla käytävään kilpailuun.
- **Valtion toimenpiteisiin sovelletaan uutta, komission yksilöimien parhaiden käytäntöjen³² mukaista lähestymistapaa**, jotta energiamarkkinoilla voitaisiin välttää

³¹ Komission yksiköiden valmisteluasiakirja ”European Commission guidance for the design of renewables support schemes”, http://ec.europa.eu/energy/gas_electricity/doc/com_2013_public_intervention_swd04_en.pdf.

³² Euroopan komission tiedonanto ”Sähkön sisämarkkinoiden toteuttaminen ja julkisten toimien täysimittainen hyödyntäminen”, http://ec.europa.eu/energy/gas_electricity/doc/com_2013_public_intervention_en.pdf.

tuot, tukijärjestelmät ja verot tai maksut, jotka vääristävät markkinoiden toimintaa tai joilla on **turhia ja kohtuuttomia vaikutuksia kotitalouksien ja yritysten käyttämän energian hintaan.**

2.5 Liikennemarkkinat

Markkinoiden toimivuus ja EU:n yhdentymisen esteet

Koska liikennepalvelujen yhdentäminen ei ole edistynyt kovin pitkälle, komissio on ehdottanut vuonna 2013 rautatie- ja lentoliikenteen alaa koskevia tärkeitä aloitteita³³. **Jotta saataisiin aikaan todelliset liikennepalvelujen sisämarkkinat, on kuitenkin tehtävä enemmän työtä jäsenvaltioiden tasolla,** koska toisistaan poikkeavat kansalliset painopisteet ja liikennemarkkinoiden hajanaisuus vaikuttavat yhä kielteisesti liikennepalvelujen laatuun Euroopassa.

Kuluttajat pitävät junaliikenteen markkinoita yhtenä heikoimmin toimivista palvelualoista. Vuonna 2013 ne ovat 25. sijalla 31:ien palvelumarkkinoiden joukossa. Myönteistä on kuitenkin, että markkinoiden toimivuus on parantunut jonkin verran vuodesta 2012, jolloin nämä markkinat olivat 27. sijalla³⁴. Vaikka lentoliikennemarkkinoista esitetään yleensä suhteellisen hyviä arvioita, viidennes kaikista rajat ylittävää toimintaa koskevista valituksista liittyi matkustajien tai matkatavaroiden lentokuljetuksiin³⁵.

Täytäntöönpanoa koskevista vertailuarvoista voidaan todeta (ks. tarkemmat tiedot liitteestä), että liikenneala on selviytynyt hyvin tuloksin, sillä **kaikki jäsenvaltiot ovat viimein saattaneet kaikki seitsemän toisiinsa liittyvää direktiiviä osaksi kansallista lainsäädäntöään. Ongelmia esiintyy kuitenkin yhä tämän alan keskeisten säästösten siirtämisessä kansalliseen lainsäädäntöön sekä niiden täytäntöönpanossa.** Sen vuoksi vireillä on 20 liikennelainsäädännön noudattamatta jättämiseen liittyvää rikkomusasiaa 14:ää jäsenvaltiota vastaan.

Eri liikennemuodoista voidaan todeta, että **yhdentymistä haittaavista pullonkauloista on vaikeinta päästä eroon rautatieliikenteen alalla.** Markkinoillepääsy on yhä suurena ongelmana, vaikka rautateiden tavaraliikenne avattiin kilpailulle vuonna 2007 ja kansainvälinen henkilöliikenne vuonna 2010.

Useat jäsenvaltiot (Alankomaat, Belgia, Espanja, Ranska ja Suomi) pitävät yllä lakisääteistä monopolia kotimaan henkilöliikennemarkkinoilla³⁶. Monet muut jäsenvaltiot tekevät julkisia palveluhankintoja koskevia sopimuksia suoraan ilman avointa kilpailua (Belgia, Espanja,

³³ Neljäs rautatiepaketti (tammikuu 2013), yhtenäinen eurooppalainen ilmatila 2+ (kesäkuu 2013) ja kuuleminen lentoasemille ja lentoyhtiöille myönnettävää valtiontukea koskevien suuntaviivojen luonnoksesta (heinäkuu 2013).

³⁴ Terveys- ja kuluttaja-asioiden pääosaston teettämä kuluttajamarkkinoiden seurantatutkimus 2013, jota käytetään tulevassa kymmenennessä kuluttajamarkkinoiden tulostaulussa, http://ec.europa.eu/consumers/consumer_research/consumer_market_monitoring_survey_en.htm.

³⁵ Euroopan kuluttajakeskusten verkoston vuonna 2012 kirjaamat tiedot (http://ec.europa.eu/consumers/ecc/ecc_key_statistics_en.htm).

³⁶ Kilpailutettujen sopimusten tai avoimeen pääsyyn perustuvien kaupallisten palvelujen osuus koko markkinoista on alle 5 prosenttia.

Irlanti, Kreikka, Luxemburg, Ranska, Romania, Slovenia, Tšekki ja Unkari)³⁷. Lisäksi joissakin maissa (Bulgaria, Latvia, Liettua ja Slovakia) markkinoiden lakisääteinen avaaminen ei ole muuttanut tilannetta, koska julkisista palveluista järjestettyihin avoimiin tarjouskilpailuihin ei ole osallistunut uusia markkinatoimijoita.

Toinen este, joka vaikeuttaa uusien liikenteenharjoittajien pääsyä markkinoille ja rautatiepalvelujen tehokasta tarjontaa, on se, että **infrastruktuurin haltijat ja palveluntarjoajat eivät ole riittävän riippumattomia toisistaan ja niiden väliset rahoitussuhteet eivät ole läpinäkyviä**. Tämä voi johtaa syrjintään ja markkinoiden vääristymiin. Vuonna 2013 vireillä on ollut 42 rautatiepalveluihin liittyvää rikkomusmenettelyä lähes kaikkia jäsenvaltioita vastaan (tilanne kesäkuussa 2013), ja useita kanteluja on esitetty myös kilpailusääntöjen nojalla. Hidas edistymisen avointen, kilpailuun perustuvien rautatieliikennemarkkinoiden kehittämisessä voi olla erityisen haitallista koko Euroopan taloudelle, jos se vaikuttaa kauttakulkumaihin ja/tai suuriin markkinoihin, joilla olisi enemmän tilaa uusille tulokkaille. Tämä ongelma on otettu huomioon vuoden 2013 maakohtaisissa suosituksissa, joissa Espanjaa, Itävaltaa, Ranskaa ja Saksaa kehoitetaan lisäämään kilpailua rautatieliikennemarkkinoilla kun taas Belgiaa, Bulgariaa, Italiaa, Puolaa ja Romaniaa neuvotaan vahvistamaan sääntelyviranomaisen tai -viranomaisten asemaa.

Noin 40 prosenttia sisämarkkinoiden tavaroista kuljetetaan EU:n satamien välisessä lähimerenkulussa. Jäsenvaltioiden välisiä meriliikennepalveluja säännellään kuitenkin hitailla ja jäykillä menettelyillä, mikä johtuu siitä, että meriliikenteen katsotaan ulottuvan ulkorajoja kauemmaksi. Euroopan komissio haluaa ”Sininen vyöhyke” -aloitteellaan³⁸ luoda **todelliset meriliikenteen sisämarkkinat** siten, että EU:n satamien välillä kuljetettaviin EU-tavaroihin sovelletaan yksinkertaistettuja menettelyjä eikä enää samoja hallinnollisia muodollisuuksia kuin unionin ulkopuolisista satamista saapuviin tavaroihin. Näin voidaan lisätä tämän liikennemuodon houkuttavuutta.

Ilmailualan kehitys osoittaa, mitä etuja markkinoiden vapauttamisella voidaan saavuttaa. Matkustajien määrä EU:n sisäisillä lennoilla on kasvanut tasaisesti 1990-luvulta alkaen, ja lentolippujen hinnat ovat laskeneet merkittävästi. Vuosina 1995–2011 henkilökilometrien määrä EU:n lentoliikenteessä kasvoi yli 66 prosenttia, ja lentoliikenteen osuus EU:n henkilöliikenteestä on nykyään lähes 9 prosenttia. **EU:n ilmatila ei ole kuitenkaan yhtenäinen, mikä lisää kustannuksia ja asettaa EU:n liikenteenharjoittajat epäedulliseen asemaan ulkomaisiin kilpailijoihinsa verrattuna**. Tässä tilanteessa markkinoiden yhdentämiseen tarvitaan toiminnallisia hyötyjä, jotka saadaan ottamalla käyttöön toiminnalliset ilmatilan lohkot ja EU:n verkon hallinnoija, jolle annetaan vankka asema. Lennonvarmistuspalvelujen tarjontaa ei ole vielä kukaan avattu kilpailulle, ja niiden laatua ja kustannustehokkuutta on parannettava. Euroopan komissio antoi kesäkuussa 2013 ehdotukset, joiden tavoitteena on nopeuttaa Euroopan lennonjohtojärjestelmän uudistamista³⁹.

Lentoasemamaksuja koskevan direktiivin täytäntöönpano aiheuttaa edelleen ongelmia monissa jäsenvaltioissa, mistä ovat todisteina erityisesti syrjiviä lentoasemamaksuja koskevat tapaukset.

³⁷ Kilpailutettujen sopimusten tai avoimeen pääsyyn perustuvien kaupallisten palvelujen osuus koko markkinoista on alle 5 prosenttia.

³⁸ Komission tiedonanto ”Yhtenäinen meriliikennealue – sininen vyöhyke”, COM(2013), 8. heinäkuuta 2013.

³⁹ http://ec.europa.eu/transport/modes/air/single_european_sky/ses2plus_en.htm

Vuosina 2012 ja 2013 käynnistettiin muodollisia valtiontuen tutkintamenettelyjä erityisesti Italiassa, Ranskassa, Saksassa mutta myös Puolassa, Romaniassa, Ruotsissa ja Tanskassa sen varmistamiseksi, että lentoasemille ja lentoyhtiöille myönnetty julkinen rahoitus ei estä tervettä kilpailua ilmailun alalla.

Markkinoiden avaaminen on onnistunut hyvin myös kansainvälisen maantieliikenteen alalla. Vuosina 2000–2011 maanteiden kansainvälinen tavaraliikenne kasvoi 32 prosenttia, ja sen osuus kaikesta tavaraliikenteestä on nykyään lähes 33 prosenttia. Siitä huolimatta liikenteen kysyntä ja tarjonta eivät vieläkaan vastaa optimaalisesti toisiaan, mikä johtuu **maanteiden kansallisten tavaraliikennepalvelujen väliaikaiselle tarjonnalle asetetuista rajoituksista, jotka ovat edelleen voimassa, sekä rajoituksista, jotka estävät vapaan pääsyn maantieliikenteen kotimaanmarkkinoille**⁴⁰.

Maantieliikenteen kotimaanmarkkinoita suojataan edelleen kansainväliseltä kilpailulta⁴¹. Kabotaasia koskevat toiminta- ja aikarajoitukset rajoittavat maanteiden tavaraliikenteen harjoittajien vapautta tarjota palveluja. Tämän seurauksena kabotaasi on edelleen vain pieni osa EU:n maanteiden tavaraliikennemarkkinoita (noin 2 prosenttia kaikista liikennemääristä). Lisäksi tietyt jäsenvaltiot (Suomi ja Tanska) ovat toteuttaneet lisätoimia suojatakseen markkinoitaan toisista jäsenvaltioista olevien liikenteenharjoittajien synnyttämältä kilpailulta. Muut jäsenvaltiot, kuten Espanja, asettavat edelleen rajoituksia pienten yritysten pysyvälle sijoittautumiselle. Tältä osin komissio aikoo kiinnittää markkinoillepääsyä ja sosiaalisia normeja koskevissa kysymyksissä erityistä huomiota voimassa olevan lainsäädännön selkeään tulkintaan ja nykyistä yhdenmukaisempaan täytäntöönpanoon. Toisaalta EU12-maista olevia liikenteenharjoittajia koskevien toimintarajoitusten poistaminen on lisännyt merkittävästi näiden liikenteenharjoittajien osallistumista maanteiden kansainvälisen tavaraliikenteen markkinoiden toimintaan (ne kuljettavat kaksi kolmasosaa kuljetusmääristään kansainvälisessä liikenteessä).

Jäsenvaltioiden on panostettava enemmän Euroopan tavara- ja henkilöliikenteen rajatylittävien yhteyksien ja infrastruktuurien täydentämiseen ja uudistamiseen. Tämä voidaan saavuttaa erityisesti toteuttamalla uudet TEN-T-ydinverkkokäytävät, ottamalla käyttöön älykkäät liikennejärjestelmät ja hallitsemalla paremmin rajatylittävän liikenteen ruuhkia⁴². Lisäksi infrastruktuurin käyttömaksujärjestelmissä olisi vältettävä satunnaisten käyttäjien syrjintä ottamalla käyttöön matkaperusteiset infrastruktuurimaksut. Tällaista järjestelmää on tähän mennessä käytetty ainoastaan Itävallassa, Puolassa, Saksassa, Tšekissä, Slovakiassa ja Sloveniassa raskaista kuljetuksista perittäviin maksuihin sekä Espanjassa,

⁴⁰ Sijoittautumisedellytykset vahvistetaan asetuksessa (EY) N:o 1071/2009, mutta siinä annetaan myös jäsenvaltioille mahdollisuus asettaa lisävaatimuksia maanteiden tavaraliikenteen harjoittajan sijoittautumiselle.

⁴¹ Muista jäsenvaltioista olevien liikenteenharjoittajien kotimaan maantieliikenteessä suorittamat kuljetukset, joita kutsutaan kabotaasiksi, on asetuksen (EY) N:o 1072/2009 mukaan rajoitettu kolmeen kuljetukseen seitsemän päivän kuluessa siitä, kun liikenteenharjoittaja on suorittanut kansainvälisen kuljetuksen.

⁴² Tämän tavoitteen saavuttamiseksi komissio on ehdottanut kahta tärkeää säädöstä, jotka Euroopan parlamentti ja neuvosto ovat hyväksyneet. Nämä säädökset ovat TEN-T-asetus ja Verkkojen Eurooppa -välinettä koskeva asetus, joiden tavoitteena on toteuttaa täysin toimiva yleiseurooppalainen liikenneverkko, joka muodostaa sisämarkkinoiden selkärangan.

Irlannissa, Italiassa, Kreikassa, Portugalissa, Puolassa ja Ranskassa kaikilta tienkäyttäjiltä tieverkon tiettyjen osien käytöstä perittäviin maksuihin⁴³.

Politiikan painopisteet

Edellä esitetyn perusteella jäsenvaltioiden olisi keskityttävä seuraaviin ensisijaisiin tavoitteisiin:

- **Varmistetaan, että unionin liikennelainsäädäntö saatetaan määräaikojen kuluessa ja tiukkoja laatuvaatimuksia noudattaen osaksi kansallista lainsäädäntöä** erityisesti rautatieliikenteen alalla.
- **Rautateiden kansalliset henkilöliikennepalvelut avataan kilpailulle** ja varmistetaan, että julkisia palveluhankintoja koskevat sopimukset määritellään tarkasti ja tehdään oikeudenmukaisen, avoimen ja selkeän tarjouskilpailumenettelyn perusteella. Institutionaalisen rakenteen olisi taattava infrastruktuurin ylläpitäjän riippumattomuus, jotta varmistettaisiin rautatiemarkkinoiden tosiasiallinen kilpailu sekä yhtäläiset mahdollisuudet käyttää infrastruktuuria.
- **Karsitaan byrokratiaa satamissa yksinkertaistamalla EU:n sisäisen meriliikenteen tullimuodollisuuksia sekä sellaisia aluksia koskevia tullimuodollisuuksia**, jotka käyvät kolmansien maiden satamissa.
- **Nopeutetaan yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan toteuttamista** (muun muassa yhdentämällä ilmaliikenteen hallintaverkkoa, mikä toteutetaan ottamalla käyttöön toiminnalliset ilmatilan lohkot ja saavuttamalla kaudeksi 2012–2014 asetetut suoritusavoitteet), jotta voidaan parantaa ilmailun turvallisuutta, kapasiteettia, tehokkuutta ja ympäristövaikutuksia.
- **Tarkastellaan uudelleen maanteiden tavara- ja henkilöliikenteen kotimaanmarkkinoille pääsulle asetettuja kansallisia rajoituksia** sen varmistamiseksi, että ne vastaavat täysin nykyistä EU:n lainsäädäntöä, jossa annetaan maanteiden tavara- ja henkilöliikenteen ulkomaisille harjoittajille vapaus suorittaa tiettyjä kabotaasitoimintoja ja sijoittautua mihin tahansa jäsenvaltioon.
- **Poistetaan liikenteen pullonkaulat ja uudistetaan liikenneinfrastruktuuria** saattamalla TEN-T-käytävien toteuttaminen päätökseen, parantamalla rajatylittäviä yhteyksiä, ottamalla älykkäät liikennejärjestelmät yhdenmukaisesti käyttöön ja ottamalla käyttöön syrjimättömät matkaperusteiset infrastruktuurimaksut sekä välttämällä investoimista sellaiseen liikenneinfrastruktuuriin, joka ei ole osa yhdenmukaisen verkon suunnittelua ja johon liittyy vajaakäytön ja kalliiden ylläpitokustannusten riski.

2.6 Digitaalimarkkinat

Markkinoiden toimivuus ja EU:n yhdentymisen esteet

Digitaalimarkkinoiden toimivuuteen vaikuttaa useita toisiinsa liittyviä tekijöitä. Sähköinen talous on yleensä hyvin intensiivistä sellaisissa maissa, joissa sähköinen

⁴³ CE Delft et al. (2012), "An inventory of measures for internalising external costs in transport".

kaupankäynti on kehittynyt pitkälle. Muun muassa Ruotsissa, Tanskassa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa, jotka ovat suoriutuneet hyvin tällä alalla⁴⁴, laajakaistayhteydet ja internetin käyttö ovat levinneet laajalle ja väestöllä on hyvät internetin käyttötaidot. Tällaisissa jäsenvaltioissa luotetaan internetiin myyntikanavana⁴⁵, ja internetin käyttäjät ovat hyvin perillä oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan⁴⁶. Ruotsissa ja Tanskassa on havaittavissa selvä yhteys verkkomyyntiin ja henkeä kohden lasketun BKT:n välillä.

Digitaalimarkkinoiden kannalta ratkaisevan tärkeä kiinteän verkon laajakaistainfrastruktuurin käyttömahdollisuus on parantunut kohtuullisesti mutta varmasti. Kiinteän laajakaistan kattavuus maaseudulla on kuitenkin yhä alle 80 prosenttia kymmenessä jäsenvaltiossa ja on edelleen ongelmana muun muassa Latviassa, Puolassa, Slovakiassa, Sloveniassa ja Romaniassa, kun taas Liettuassa ja Tšekissä on havaittu jonkinlaista edistymistä. Vaikka yli puolet EU:n kotitalouksista voi käyttää nopeaa laajakaistaa, Irlannin, Italian, Kreikan, Puolan, Ranskan ja Unkarin on vielä parannettava verkkojaan pysyäkseen kehityksen mukana⁴⁷.

Matkaviestintäala on yleisesti katsoen hyötynyt kilpailusta ja mobiililaajakaistan käytön jatkuvasta kasvusta⁴⁸, mutta sitä haittaavat taajuuksien vapauttamisessa esiintyvät viiveet. Neljännen sukupolven mobiililaajakaistaverkkojen kattavuus kolminkertaistui 26 prosenttiin vain yhden vuoden aikana, mutta langattoman laajakaistan jatkuva kasvu vaatii vielä suuria investointeja sen perustavana olevaan verkkoinfrastruktuuriin. Tämä on mahdollista vain, jos käytettävissä on riittävästi taajuuksia. Tilanne on kuitenkin se, että yli puolet jäsenvaltioista ei ole vielä kukaan vapauttanut 800 MHz:n taajuusaluetta langattoman laajakaistan käyttöön, vaikka vapauttamisen määräaika oli 1. tammikuuta 2013⁴⁹. Kilpailusääntöjen mukainen matkaviestintäverkon yhteiskäyttö voi kuitenkin antaa mahdollisuuden käyttää paremmin jo osoitettuja taajuuksia. Lisäksi on tarpeen poistaa tarpeettomat esteet, jotka haittaavat langattomien laajakaistaverkkojen käyttöönottoa.

Jäsenvaltioiden välillä on yhä suuria **hintaeroja**⁵⁰, joista ei ole päästy ajan myötä eroon⁵¹. Tämä sekä operaattorin vaihtoa sitkeästi haittaavat esteet⁵² osoittavat olevan tarpeen syventää

⁴⁴ Ruotsissa 74 prosenttia, Tanskassa 73 prosenttia ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa 73 prosenttia kansalaisista osti tuotteita verkkokaupasta vähintään kerran vuonna 2012 (lähde: Eurostat).

⁴⁵ Tanskassa, Yhdistyneessä kuningaskunnassa ja Ruotsissa hiljattain tehdyissä tutkimuksissa 80 prosenttia (Tanska), 75 prosenttia (Yhdistynyt kuningaskunta) ja 71 prosenttia (Ruotsi) vastaajista ilmoitti luottavansa kotimaisten vähittäiskauppiaiden harjoittamaan verkkokauppaan. Näitä lukuja voidaan verrata EU:n keskiarvoon, joka on 59 prosenttia.

⁴⁶ http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_358_en.pdf

⁴⁷ Tässä jaksossa esitettyjä markkinatietoja käsitellään tarkemmin digitaalistrategian tulostaulussa, joka löytyy osoitteesta

<https://ec.europa.eu/digital-agenda/sites/digital-agenda/files/DAE%20SCOREBOARD%202013%20-%20SWD%202013%20217%20FINAL.pdf>.

⁴⁸ Mobiililaajakaistan käyttö on lisääntynyt vielä 11 prosenttiyksikköä tammikuun 2012 ja tammikuun 2013 välisenä aikana.

⁴⁹ Komissio myönsi heinäkuun ja lokakuun 2013 välisenä aikana poikkeukset (uudet määräajat) 11 jäsenvaltiolle (Espanja, Itävalta, Kreikka, Kypros, Latvia, Liettua, Malta, Puola, Romania, Suomi ja Unkari). Muun muassa Belgiassa, Slovakiassa, Sloveniassa ja Virossa taajuuksien vapauttamista ovat vaikeuttaneet hallinnolliset viiveet.

⁵⁰ Esimerkiksi kansallisen matkapuhelun keskimääräinen minuuttihinta on kalleimmassa jäsenvaltiossa (Alankomaat) seitsenkertainen halvimpaan jäsenvaltioon (Liettua) verrattuna.

⁵¹ Näiden hintaerojen sekä muiden kiinteän verkon ja matkaviestintäverkon markkinoilla esiintyvien erojen kehitystä käsitellään tarkemmin julkaisusarjan European Economy Occasional Papers numerossa 129: ”Market Functioning in Network Industries – Electronic communications, Energy and Transport” (helmikuu 2013).

sähköisen viestinnän sisämarkkinoita, joilla kansallisten sääntelyviranomaisten riippumattomuus ja riittävien resurssien antaminen näiden viranomaisten käyttöön sekä sääntelyjärjestelmän asianmukainen täytäntöönpano ovat ratkaisevan tärkeitä tekijöitä. Äskettäin ehdotetulla sähköisen viestinnän sisämarkkinoita koskevalla lainsäädäntöpaketilla poistetaan jäljellä olevia esteitä ja tuodaan sääntelyyn varmuutta, jota infrastruktuuri-investoinnit edellyttävät. Jos markkinat kuitenkin toimivat puutteellisesti, on jatkettava kohdennetun julkisen tuen antamista muun muassa rakennerahastoista, joiden käyttö on joissakin jäsenvaltioissa ollut liian vähäistä ja/tai joiden käytössä on esiintynyt huomattavia ongelmia.

Keskimääräisesti mitattuina kotimainen ja rajatylittävä verkkokauppa jatkavat kasvuaan EU:ssa. Verkkokauppa on kuitenkin yhä pääasiassa kotimaan kauppaa. Verkosta 12 edeltävän kuukauden aikana tuotteita tilanneiden tai ostaneiden osuus, joka oli 40 prosenttia vuonna 2010 ja 43 prosenttia vuonna 2011, kasvoi 45 prosenttiin vuonna 2012⁵³. Kasvu oli erityisen nopeaa niissä jäsenvaltioissa, joissa lähtötaso oli erityisen alhainen ("kiinnikurojamaat"). Monissa niistä verkkokaupan osuus on kuitenkin keskimääräistä pienempi (enintään 25 prosenttia Bulgariassa, Italiassa, Kreikassa, Kroatiassa, Kyproksella, Liettuassa, Portugalissa, Romaniassa, Unkarissa ja Virossa).

Rajatylittävä sähköinen kaupankäynti on yhä suhteellisen vähäistä. Muista jäsenvaltioista tuotteita ostavien osuus on kasvanut EU:ssa, mutta vain marginaalisesti (10 prosentista 11 prosenttiin)⁵⁴. Vaikka sähköistä kaupankäyntiä koskevan direktiivin täytäntöönpano on yleisesti katsoen sujunut hyvin, joissakin jäsenvaltioissa esiintyy yhä ennakkolupavaatimuksiin ja kauppiaille asetettujen tiedotusvelvollisuuksien täytäntöönpanoon liittyviä ongelmia. Lisäksi on kiinnitettävä uudelleen huomiota maksamismahdollisuuksiin ja maksamisen turvallisuuteen, henkilötietojen suojaan, tilattujen tavaroiden toimittamiseen, verkkokauppasopimuksia koskeviin tietoihin ja oikeussuojakeinojen helppokäyttöisyyteen sekä yleiseen sopimusoikeuteen ja kuluttajansuojalainsäädäntöön. Verkkotalouteen osallistumisesta yrityksille ja kuluttajille koituvia kustannuksia voitaisiin vähentää entisestään kyberturvallisuusstrategioilla, joita kuitenkin vain puolet EU:n jäsenvaltioista on ottanut käyttöön (Alankomaat, Itävalta, Liettua, Luxemburg, Puola, Ranska, Romania, Saksa, Slovakia, Suomi, Tšekki, Unkari, Viro ja Yhdistynyt kuningaskunta)⁵⁵. Niistä Alankomailla, Itävallalla, Ranskalla, Ruotsilla, Saksalla, Suomella, Tanskalla ja Yhdistyneellä kuningaskunnalla⁵⁶ on erityisen hyvät kansalliset valmiudet.

Julkista sektoria voitaisiin tehostaa enemmän käyttämällä tieto- ja viestintäteknologiaa kasvua edistävissä julkisen talouden vakauttamisessa ja rakenneuudistuksissa. Sitä voitaisiin tehostaa muun muassa sähköisillä viranomaispalveluilla, pilvipalveluilla⁵⁷,

⁵² Euroopan komission Civic Consultingilla teettämä kuluttajatutkimus internet-yhteyksien markkinoista ja tarjonnasta kuluttajien näkökulmasta katsottuna. http://ec.europa.eu/consumers/consumer_research/market_studies/internet_services_provision_study_en.htm

⁵³ Eurostat, yhteisön tutkimus kotitalouksien ja yksittäisten henkilöiden tieto- ja viestintäteknologian käyttötottumuksista, Euroopan digitaalistrategian keskeinen suorituskykyindikaattori.

⁵⁴ Eurostat, yhteisön tutkimus kotitalouksien ja yksittäisten henkilöiden tieto- ja viestintäteknologian käyttötottumuksista, Euroopan digitaalistrategian keskeinen suorituskykyindikaattori.

⁵⁵ ENISAn kartoitus kansallisista kyberturvallisuusstrategioista maailmassa, huhtikuu 2013.

⁵⁶ Vaikutustenarviointikertomus, joka on liitteenä direktiiviehdotuksessa, joka koskee toimenpiteitä yhteisen korkeatasoisen verkko- ja tietoturvan varmistamiseksi koko unionissa, SWD(2013) 32 final, helmikuu 2013.

⁵⁷ Ks. pilvipalveluja koskeva komission strategia, COM(2012) 529 final, syyskuu 2012.

sähköisellä terveydenhuollolla sekä älykkäillä ja yhteentoimivilla energia- ja liikenneverkoilla ja myös mahdollistamalla julkisen sektorin tietojen käyttö. Julkisen sektorin uudistaminen on edistynyt tasaisesti viime vuodesta: 87 prosenttia yrityksistä käyttää sähköisiä viranomaispalveluja, ja monet jäsenvaltiot ovat ottamassa käyttöön pakollisia verkkopalveluja. Sähköisiä viranomaispalveluja käyttävien kansalaisten osuus on yhtä lailla kasvanut viime vuoden aikana 3 prosenttiyksikköä 44 prosenttiin. Bulgaria, Italia, Kreikka, Kroatia, Kypros, Puola, Romania ja Tšekki hyötyisivät tieto- ja viestintäteknologian laajemmasta käyttöön otosta. Vaikka sähköisten välineiden käyttö julkisissa hankinnoissa on yhä vähäistä, eräät jäsenvaltiot, erityisesti Irlanti, Portugali (jossa asiakirjojen sähköinen toimittaminen on pakollista useimmissa menettelyissä), Liettua, Ruotsi ja Yhdistynyt kuningaskunta, ovat kuitenkin tarttuneet tilaisuuteen. Sähköinen laskutus on jo pakollista useimmille viranomaisille Tanskassa ja Ruotsissa, ja siitä olisi tultava normaali käytäntö koko EU:ssa.

EU:n infrastruktuuria on vahvistettava teollis- ja tekijänoikeuksien alalla⁵⁸. Tieto- ja viestintäteknologian ala sekä muut alat, joilla internetiä käytetään yhä enemmän jakelukanavana, ovat usein hyvin riippuvaisia teollis- ja tekijänoikeuksista, jotka tekevät yrityksestä houkuttelevamman rahoituskohteen ja varmistavat investointien tuoton. Kansallisten oikeuksien rekisteröintijärjestelmien on oltava kohtuuhintaisia ja helposti käytettävissä⁵⁹. Teollis- ja tekijänoikeuksiin erikoistuneet kansallisten tuomioistuinten jaostot voivat myös nopeuttaa menettelyjä merkittävästi ja parantaa tuomioiden laatua.

Vaikka huipputason verkot ja teknologiat tarjoavat mahdollisuuksia kasvuun ja työllisyyteen, niitä ei voida hyödyntää täysin, jolleivät yritykset ja kansalaiset käytä näitä verkkoja ja teknologioita⁶⁰. Nykyään kasvu- ja työllisyysmahdollisuuksien hyödyntämistä estää **työvoiman puutteellinen tietotekninen osaaminen**. Noin 50 prosentilla EU:n kansalaisista on heikot tai olemattomat tietotekniset taidot⁶¹, vaikka ennusteiden mukaan tilanne on vuoteen 2015 mennessä se, että 90 prosentissa kaikista työpaikoista vaaditaan tietoteknisiä taitoja⁶². Tällaisten taitojen hankkimisesta on tultava osa yleistä koulutusjärjestelmää kaikilla tasoilla. Lisäksi on tarpeen vahvistaa koulutus- ja yritysmaailman välistä vuorovaikutusta ottaen huomioon, että tieto- ja viestintätekniikan ammattilaisista on nykyään kova pula⁶³.

Politiikan painopisteet

Edellä esitetyn perusteella jäsenvaltioiden olisi keskityttävä seuraaviin ensisijaisiin tavoitteisiin:

⁵⁸ Infrastruktuuriin kuuluvat teollis- ja tekijänoikeuksien tunnustamis-, rekisteröinti-, käyttö- ja valvontajärjestelmät EU:ssa ja jäsenvaltioissa.

⁵⁹ Esimerkiksi tavaramerkin hakeminen ja rekisteröiminen kolmessa luokassa vaihtelee EU:ssa kustannuksiltaan 78 eurosta (Kypros) 419 euroon (Ruotsi).

⁶⁰ Yksi viidestä eurooppalaisesta ei ole koskaan käyttänyt internetiä, ja joissakin jäsenvaltioissa tällaisten henkilöiden osuus on yli 40 prosenttia.

⁶¹ Eurostat EU:n aikuisväestöstä (16–74-vuotiaat) otetun edustavan otoksen perusteella. Eri maiden välillä on huomattavia eroja, sillä sellaisten henkilöiden osuus, joiden taidot ovat heikkoja tai olemattomia, vaihtelee 26 prosentista 79 prosenttiin.

⁶² IDC White Paper ”Post Crisis: e-Skills Are Needed to Drive Europe's Innovation Society” (marraskuu 2009).

⁶³ Vuosina 2011 ja 2012 ohjelmistotekniikan alalla luotiin yli 100 000 työpaikkaa. Koska tieto- ja viestintätekniikan tutkimuksen suorittaneiden määrät ovat jämähtämässä paikoilleen, tuloksena on kasvava työvoimapula.

- **Varmistetaan sähköisen viestinnän markkinoiden moitteeton toiminta** vahvistamalla kansallisten sääntelyviranomaisten asemaa ja noudattamalla sääntelyä, jolla tuetaan kilpailuun perustuvaa nopean laajakaistan käyttöönottoa. Tarvittaessa annetaan kohdennettua julkista tukea erityisesti käyttämällä tehokkaasti Euroopan rakenne- ja sijoitusrahastoja.
- **Saatetaan mahdollisimman pian päätökseen 800 MHz:n taajuusalueen osoittaminen langattoman laajakaistan käyttöön ja lisätään tähän käyttöön varattujen taajuuksien määrä vähintään 1 200 MHz:iin sekä poistetaan langattomien laajakaistaverkkojen tehokkaan käyttöönoton ja käytön esteet.**
- **Luodaan suotuisat olosuhteet aloille, jotka vaikuttavat verkkopalveluihin,** muun muassa panemalla kyseisiä aloja koskeva lainsäädäntö asianmukaisesti ja oikea-aikaisesti täytäntöön. Kyseinen lainsäädäntö ulottuu verkkokaupasta (jota koskevat säädökset ovat verkkopalvelujen tarjonnan kulmakivenä) verotukseen, pakettipalveluista maksuihin ja kuluttajansuojasta (jota säännellään muun muassa kuluttajanoikeusdirektiivillä⁶⁴) riitojenratkaisumekanismiin (kuten vaihtoehtoista tai verkkovälitteistä riidanratkaisua koskeva lainsäädäntö⁶⁵).
- **Tuetaan tieto- ja viestintätekniikan ja erityisesti laajakaistaisten internetyhteyksien** käyttöä parantamalla pk-yritysten mahdollisuuksia saada rahoitusta niiden käyttöönottoon ja käyttöön. Jäsenvaltioiden olisi myös investoitava tieto- ja viestintätekniiseen osaamiseen erityisesti käyttämällä Euroopan sosiaalirahastoa. Niiden olisi integroitava tieto- ja viestintätekniisten taitojen hankkiminen koulutusjärjestelmiinsä tiukemmin ja paremmin, edistettävä kumppanuuksia yritysmaailman kanssa sekä rajatylittävää liikkuvuutta ja hyväksyttävä tietoteknisen osaamisen kehys.
- **Otetaan käyttöön kattava ja ajantasainen kyberturvallisuusstrategia** ja nimetään taho, joka vastaa sen toteuttamisesta sekä yhteistyöstä muiden jäsenvaltioiden kanssa.
- **Lisätään helppokäyttöisten julkisten verkkopalvelujen saatavuutta, myös rajatylittävien yhteenkytkentöjen ja infrastruktuurien välityksellä, tehdään sähköisistä hankinnoista yhteentoimivia ja laajennetaan niiden käyttöä hallinnon eri tasoilla sekä edistetään sähköisen laskutuksen yleistymistä.** Jäsenvaltioiden olisi edistettävä avoimia pilvipalveluja, jotta voitaisiin kehittää digitaalipalvelujen infrastruktuureja ja lisätä kysyntää. Niiden olisi myös otettava käyttöön sähköisen terveydenhuollon yhteentoimivia ratkaisuja, kuten sähköiset potilastietojärjestelmät ja sähköiset reseptit, tehostaakseen julkista terveydenhuoltoa ja kliinistä tutkimusta. Lisäksi jäsenvaltioiden olisi edistettävä edelleen tieto- ja viestintätekniikan käyttöä yhteentoimivissa energia- ja liikenneverkoissa.

⁶⁴ Direktiivi 2011/83/EU, annettu 25 päivänä lokakuuta 2011, kuluttajan oikeuksista, neuvoston direktiivin 93/13/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 1999/44/EY muuttamisesta sekä neuvoston direktiivin 85/577/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 97/7/EY kumoamisesta.

⁶⁵ Direktiivi 2013/11/EU, annettu 21 päivänä toukokuuta 2013, kuluttajariitojen vaihtoehtoisesta riidanratkaisusta sekä asetuksen (EY) N:o 2006/2004 ja direktiivin 2009/22/EY muuttamisesta ja asetus (EU) N:o 524/2013, annettu 21 päivänä toukokuuta 2013, kuluttajariitojen verkkovälitteisestä riidanratkaisusta sekä asetuksen (EY) N:o 2006/2004 ja direktiivin 2009/22/EY muuttamisesta.

- Jäsenvaltioiden olisi harkittava keinoja, joilla voidaan **vähentää kansallisten patenttien ja tavaramerkkien rekisteröintikustannuksia ja lyhentää niiden keskimääräisiä rekisteröintiaikoja** mutta joilla ei heikennetä kuitenkaan myönnettyjen patenttien ja tavaramerkkien laatua. Lisäksi niiden olisi varmistettava, että tuomioistuimissa toimii **teollis- ja tekijänoikeuksiin erikoistuneita jaostoja**, joilla on käytössään riittävät resurssit.

Osa II — Sisämarkkinoiden yhdentymisen arvoketjujen yhdentymisen näkökulmasta

Tässä osassa esitetään joitakin sisämarkkinoiden yhdentymisestä tehtyjä horisontaalisia havaintoja, jotka perustuvat arvoketjuista eli tuotantopanosten tarjonnasta ja ostosta tehtyyn analyysiin. Täydellinen raportti analyysistä on saatavissa [täältä](#).

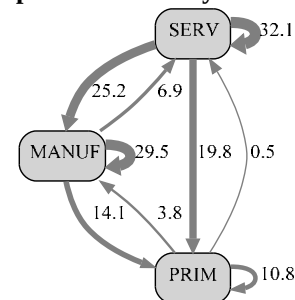
Rajatyllättävien tuotantoketjujen vahvistaminen on tärkeä keino edistää kilpailukykyä ja kasvua⁶⁶, ja pitkällä aikavälillä sillä on todennäköisesti myönteinen vaikutus myös työllisyyteen. Tehostamalla arvoketjujen yhdentymistä EU:ssa voidaan todennäköisesti helpottaa myös ulkoisen tasapainon palautumista, koska yhdentymisen avaa markkinoita jäsenvaltioissa, joissa vaihtotase on ylijäämäinen.

Analyysi osoittaa, että **rajatyllättävä tuotantopanosten kauppa EU:ssa on lisääntynyt sekä EU:n sisällä että EU:n ulkopuolisten maiden kanssa**. Tämä on merkki sisämarkkinoiden yhdentymisen jatkumisesta. Näistä yleisistä positiivisista suuntauksista huolimatta eri jäsenvaltioiden välillä on yhä huomattavia eroja⁶⁷.

Analyysi viittaa myös siihen, että **EU:n sisäinen ja EU:n ulkopuolinen tuotantopanosten kauppa täydentävät toisiaan⁶⁸**. Tämä osoittaa, että pyrkimykset syventää sisämarkkinoita ja edistää EU:n vapaakauppasopimuksia EU:n ulkopuolisten kumppanitalouksien kanssa vahvistavat toisiaan.

Voidaan myös havaita, että palvelualat antavat suurimmat tuotantopanokset muiden alojen toimintaan, erityisesti valmistusteollisuuteen. Tämän perusteella voidaan todeta, että **hyvin toimivat palvelumarkkinat vaikuttavat myönteisesti EU:n valmistusteollisuuteen ja päinvastoin**, mikä ilmenee kaaviosta 1.

Kaavio 1. Rajatyllättävien tuotantopanosten merkitys EU:ssa

Alojen lyhenteet selitetään tarkemmin analyysiraportin liitteessä olevassa taulukossa. Raportti on saatavissa [täältä](#). Luvut kuvaavat EU:n sisäisten (rajatyllättävien ja kotimaisten) tuotantopanosten osuutta suhteessa kohdealan tuotokseen (prosentteina).

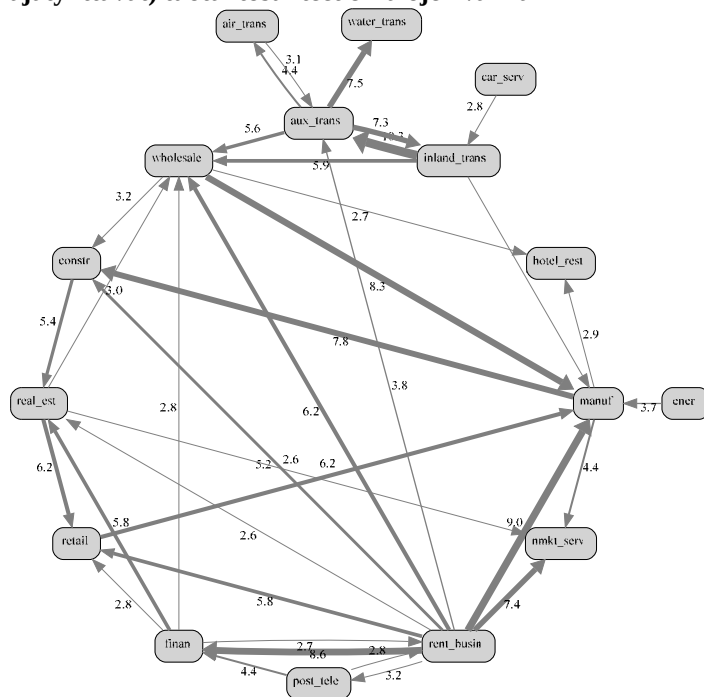
⁶⁶ Ks. luku 2 osoitteessa http://ec.europa.eu/enterprise/policies/industrial-competitiveness/competitiveness-analysis/european-competitiveness-report/comp2012_en.htm.

⁶⁷ Yhdentymisen voimakkuudessa tapahtuneita muutoksia tarkastellaan maakohtaisesti analyysiraportissa, joka on saatavissa [täältä](#).

⁶⁸ Vuosina 2006–2009 EU:n sisäisten ei-kansallisten tuotantopanosten keskimääräinen osuus tuotannossa korreloi positiivisesti EU:n ulkopuolisten tuotantopanosten keskimääräisen osuuden kanssa kaikissa jäsenvaltioissa.

Analyysi viittaa myös siihen, että voidakseen hyödyntää maksimaalisesti sisämarkkinoiden etuja jäsenvaltioiden olisi uudistustoimissaan pyrittävä erityisesti vähentämään **kaupan esteitä sellaisilla suhteellisen suurilla aloilla, jotka eivät ole vielä yhdentyneet kovin pitkälle**. Tämä koskee erityisesti sellaisia aloja, joilla EU:n ulkopuolinen yhdentyminen on edistynyt pitkälle EU:n sisäiseen yhdentymiseen verrattuna, mikä saattaa viitata siihen, että EU:n sisäisiä yhteistyömahdollisuuksia ei ole hyödynnetty riittävästi. Tämä voi puolestaan olla merkki siitä, että merkittäviä esteitä on vielä jäljellä.

Kaavio 2. Tärkeimmät EU:n sisäiset (kansalliset ja rajatylittävät) tuotantosuhteet eri alojen välillä

Nuolen paksuus vastaa kertoimen arvoa: alalta toiselle siirretyt tuotantopanokset prosentteina molempien alojen tuotosten keskiarvosta. Kukin kerroin ilmoitetaan sitä vastaavan nuolen keskikohdassa. Alojen lyhenteet selitetään [täällä](#).

Tästä näkökulmasta katsottuna (eli tarkasteltaessa kauppavirtoja tuotannon arvoketjuissa) vaikuttaa siltä, että esteitä voidaan vähentää vielä enemmän markkinattomien palvelujen alalla⁶⁹, kiinteistöalan toiminnassa ja vähittäiskaupassa⁷⁰.

Talousskasvu saataisiin voimistumaan, jos jäsenvaltiot toteuttaisivat **toimenpiteitä, joilla parannetaan tuottavuutta sellaisilla aloilla, joilla yhdentyminen on edennyt pitkälle**. Tällaiset uudistukset vaikuttaisivat todennäköisesti tuotantoon myös kumppanuusaloilla erityisesti sellaisissa tapauksissa, joissa alojen keskinäiset suhteet ovat vahvat. Kuten kaavio 2 osoittaa, palvelujen alalla koneiden ja laitteiden vuokraamisella ja muilla liiketoiminnoilla on vahvimmat

sidokset suurimpaan määrään kumppanuusaloja. Valmistusteollisuudella on vahvimmat yhteydet vuokraustoimintaan ja muihin liiketoimintoihin sekä tukku- ja vähittäiskauppaan tuotantopanosten puolella ja rakennustoimintaan tuotosten puolella. Liikennealalla on vahvimmat siteet tukkumarkkinoihin.

⁶⁹ Julkishallinto, puolustus, koulutus ja terveydenhuolto.

⁷⁰ Analyysissä pidetään vertailuarvona kyseisten alojen yhdentymistä EU:n ulkopuolelle. Arvioitaessa palvelumarkkinoiden *yleistä* yhdentymistä EU:ssa, näitä havaintoja olisi kuitenkin täydennettävä ottamalla huomioon myös muut kuin tässä luvussa käsitellyt yhdentymiskanavat (erityisesti palvelujen tarjonta sijoittautuneiden yritysten välityksellä).

Liite

KESKEISIÄ ALOJA KUVAAVA SISÄMARKKINOIDEN TÄYTÄNTÖÖNPANOT AULUKKO - tilanne 25. lokakuuta 2013

Sisämarkkinoiden hallinnoinnin parantamista käsittelevässä tiedonannossa jäsenvaltioita kehoitetaan

- sitoutumaan nolattoleranssiin direktiivien saattamisessa osaksi kansallista lainsäädäntöä, toisin sanoen noudattamaan [1] täytäntöönpanovajeelle ja [2] noudattamisvajeelle asetettua 0 prosentin tavoitetta

- varmistamaan direktiivien pikainen noudattaminen, jotta [3] rikkomusmenettelyjen kesto saadaan lyhenemään keskimäärin 18 kuukauteen

- nopeuttamaan unionin tuomioistuimen tuomioiden noudattamista eli [4] noudattamaan niitä täysimittaisesti keskimäärin 12 kuukauden kuluessa

Lisätietoja on saatavissa sisämarkkinoiden tulostaulusta osoitteessa <http://ec.europa.eu/single-market-scoreboard>. Taulukkoa aiotaan päivittää seuraavan kerran tammikuun 2014 lopussa.

		BE	BG	CZ	DK	DE	EE	HR	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	EU 25.10.13	EU 25.10.12 ¹	
PALVELUT (4 direktiiviä)	[1] Direktiivit, joita ei ole vielä saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	
	[2] Vireillä olevat rikkomustapaukset	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	6	7
	[3] Vireillä olevien rikkomustapausten keskimääräinen kesto	4,9		32,6		28,4			12,8		20,0		28,1	8,8	44,6	8,8		50,2	12,8		52,0	8,8		8,8	56,7	84,2			0,2	29,4 kk	34,7 kk	
	[4] Keskimääräinen kesto tuomioistuimen tuomion jälkeen									60,1										22,8										41,4 kk	29,4 kk	
FINANSSI- PALVELUT (2 direktiiviä)	[1] Direktiivit, joita ei ole vielä saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	[2] Vireillä olevat rikkomustapaukset	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	[3] Vireillä olevien rikkomustapausten keskimääräinen kesto																															
	[4] Keskimääräinen kesto tuomioistuimen tuomion jälkeen																															
LIKENNE (7 direktiiviä)	[1] Direktiivit, joita ei ole vielä saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
	[2] Vireillä olevat rikkomustapaukset	1	1	1	0	0	0	0	0	1	2	3	1	0	2	1	0	1	0	0	0	2	1	0	2	0	0	0	0	1	20	22
	[3] Vireillä olevien rikkomustapausten keskimääräinen kesto	14,0				11,1	15,2			4,8	9,1	16,9	6,0		36,0	40,0					4,1	9,0		8,3	11,1				24,8	15,4 kk	12,4 kk	
	[4] Keskimääräinen kesto tuomioistuimen tuomion jälkeen			3,5						11,6	7,8	6,2	0,7					7,8				4,8	12,0		3,5					6,4 kk	0,0 kk	
DIGITAALISET SISÄMARKKINAT (1 direktiivi)	[1] Direktiivit, joita ei ole vielä saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	[2] Vireillä olevat rikkomustapaukset	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
	[3] Vireillä olevien rikkomustapausten keskimääräinen kesto								12,8			75,9																		44,3 kk	32,3 kk	
	[4] Keskimääräinen kesto tuomioistuimen tuomion jälkeen																															
ENERGIA (4 direktiiviä)	[1] Direktiivit, joita ei ole vielä saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä	1	1	1	1	1	3	0	2	1	1	1	1	1	1	3	1	1	1	1	1	2*	1	3	3	0	3*	1	1	3	3	
	[2] Vireillä olevat rikkomustapaukset	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	5	2	
	[3] Vireillä olevien rikkomustapausten keskimääräinen kesto	13,1	10,1	10,1	0,9	13,1	20,9		12,9	13,1	13,1	15,0	13,1	13,1	13,1	17,7	13,1	13,1	13,1	9,6	13,1	22,2	13,1	18,5	20,7	13,1	20,9	0,9	9,6	15,0 kk	7,3 kk	
	[4] Keskimääräinen kesto tuomioistuimen tuomion jälkeen																															
KOKONAISTULOS 25.10.2013																																
KOKONAISTULOS 25.10.2012								NA																								
Selitykset																																
Täytäntöönpanovaje		0 %		> 0 %																												
Noudattamisvaje		0 %		> 0 %																												
Vireillä olevien asioiden kesto		≤ 18 kk		> 18 kk																												
Kesto tuomioistuimen tuomion jälkeen		≤ 12 kk		> 12 kk																												
Ei sovelleta																																
Tulos		0 tavoitetta saavutettua		> 3 tavoitetta saavutettua		1-3 tavoitetta saavutettua																										
- <u>Täytäntöönpanovaje</u> ilmaisee niiden direktiivien osuuden, joita ei ole vielä saatettu kokonaan osaksi kansallista lainsäädäntöä, niiden direktiivien kokonaisuudesta, jotka olisi pitänyt saattaa osaksi kansallista lainsäädäntöä. Direktiiviä pidetään lainsäädännön osaksi saatettuna, jos i) jäsenvaltio on ilmoittanut saattaneensa sen kokonaan osaksi lainsäädäntöään JA ii) komission sille ilmoituista toimenpiteistä tekemän alustavan tarkastelun ja jäsenvaltion toimittamien muiden tietojen perusteella voidaan katsoa, että lainsäädännön osaksi saattaminen on saatu päätökseen. TAI jos komissio ei ole vielä saanut toimenpiteiden alustavaa tarkastelua päätökseen. - <u>Noudattamisvaje</u> ilmaisee niiden direktiivien määrän, joiden noudattamatta jättämisen vuoksi on nostettu rikkomuskanne. - <u>Vireillä olevien asioiden kesto</u> lasketaan siitä päivästä, jona komissio lähettää virallisen ilmoituksen, oikeudenkäyntiä edeltävään vaiheeseen saakka. * Komissio arvioi yhä Puolan ja Suomen hiljattain ilmoittamaa lainsäädäntöä. Puolan ilmoitus koskee yhtä ja Suomen kahta direktiiviä. ¹Tässä esitetyt luvut on laskettu uudelleen vuonna 2013 käytetty uuden menetelmän mukaisesti. Näin ollen ne eivät vastaa vuoden 2012 lukuja. Vireillä olevien rikkomustapausten keski-																																

- **Täytäntöönpanovaje** ilmaisee niiden direktiivien osuuden, joita ei ole vielä saatettu kokonaan osaksi kansallista lainsäädäntöä, niiden direktiivien kokonaismäärästä, jotka olisi pitänyt saattaa osaksi kansallista lainsäädäntöä.

- **Noudattamisvaje** ilmaisee niiden direktiivien määrän, joiden noudattamatta jättämisen vuoksi on nostettu rikkomuskanne.

- **Vireillä olevien asioiden kesto** lasketaan siitä päivästä, jona komissio lähettää virallisen ilmoituksen, oikeudenkäyntiä edeltävään vaiheeseen saakka.

- Komissio arvioi yhä Puolan ja Suomen hiljattain ilmoittama lainsäädäntöä. Puolan ilmoitus koskee yhtä ja Suomen kahta direktiiviä.

*Tässä esitetyt luvut on laskettu uudelleen vuonna 2013 käytetyn uuden menetelmän mukaisesti. Näin ollen ne eivät vastaa vuoden 2012 lukuja. Vireillä olevien rikkomustapausten keski-